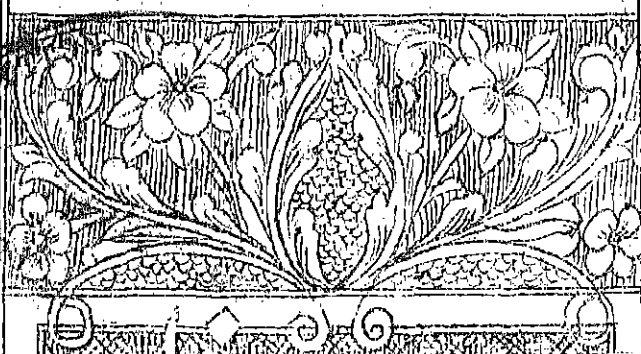
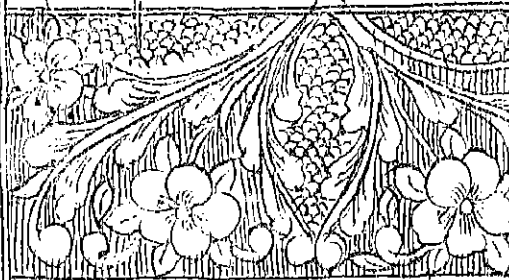

و تو شوق خالو و مکار فضیلت از مینا

و تو شوق خالو و مکار فضیلت از مینا

و تو شوق خالو و مکار فضیلت از مینا

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

117729

بسم الله الرحمن الرحيم

بسکہ تھا ہر دل غم سوزش پر پڑن پور کا
دیکھ کر عالم وہ اسکے چہرہ پر نور کا
راز گشت شہادت ہر پیر ثبات حق
میرے داغِ دلین سوزش ہے جسکے سینہ
لاق خارا کنی فرما دے شیریں نہیں
قابلِ بار امانت تھا تو یہ آدم ہی تھا
منزلِ مقصود تک پہنچیں گے کیونکہ نصیب

۲

[illegible]

ہاں جانے اگر میں ہوں تو
 کون سا ہے جس نے میری
 جان لی ہے میری جان
 کون سا ہے جس نے میری
 جان لی ہے میری جان

ہاں جانے اگر میں ہوں تو
 کون سا ہے جس نے میری
 جان لی ہے میری جان
 کون سا ہے جس نے میری
 جان لی ہے میری جان

ہاں جانے اگر میں ہوں تو کون سا ہے جس نے میری جان لی ہے میری جان کون سا ہے جس نے میری جان لی ہے میری جان	ہاں جانے اگر میں ہوں تو کون سا ہے جس نے میری جان لی ہے میری جان کون سا ہے جس نے میری جان لی ہے میری جان
---	---

ہاں جانے اگر میں ہوں تو
 کون سا ہے جس نے میری
 جان لی ہے میری جان
 کون سا ہے جس نے میری
 جان لی ہے میری جان

ہاں جانے اگر میں ہوں تو کون سا ہے جس نے میری جان لی ہے میری جان کون سا ہے جس نے میری جان لی ہے میری جان	ہاں جانے اگر میں ہوں تو کون سا ہے جس نے میری جان لی ہے میری جان کون سا ہے جس نے میری جان لی ہے میری جان
---	---

ہاں جانے اگر میں ہوں تو
 کون سا ہے جس نے میری
 جان لی ہے میری جان
 کون سا ہے جس نے میری
 جان لی ہے میری جان

و افسوس بسیار که در این عالم
خانی کجی نه یکسایه ای از کم بود
چنانکه اگر کسی بخواهد بداند
دنیای بی وفا و بی وفور است
بسیارین این دنیا را دیده اند
اما هرگز ندیده اند

وہ مبارک بوناس اس کا فرخ غالب کا
 کہ جسین لالہ گن کا پانی تو دیکھے من
 ارغوانی رنگ ہو جائے وہین زلال کا
 ہم ای دل ہو جو کھانا ہون ارغوان کا
 لالہ کے بیٹھن تو فرخ ان کے سال کا
 ہم یہ قدر سے حاضر تاجا کھیاو
 ہاتھ تھک جائیگا آخر کات اعمال کا
 کس طرح کیو ہے دل بھی پریشان حال

یہ ماریا دل ہو جائے زمین کا
 اس کے سینے میں تو دماغ کا
 ۲۔ یہ جگہ تیرے حلقہ کا
 کس طرح ایک گویا ہے نہ جھیریشاں

سر خان قلعہ

[illegible]

نہیں کہہ سکتے تھے کہ یہ ایک عظیم الشان کام ہے۔
میں نے ان کو یہ بتایا کہ یہ ایک عظیم الشان کام ہے۔
میں نے ان کو یہ بتایا کہ یہ ایک عظیم الشان کام ہے۔
میں نے ان کو یہ بتایا کہ یہ ایک عظیم الشان کام ہے۔

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or a note, written diagonally across the page.

بہارِ حیات میں جو کچھ لکھا ہے وہ سب کچھ
 میری زندگی کا سچا عکس ہے
 جس نے اسے لکھا ہے اس کا نام ہے
 میرا دوست اور میرا دشمن
 جس نے اسے لکھا ہے اس کا نام ہے
 میرا دوست اور میرا دشمن

بہارِ حیات میں جو کچھ لکھا ہے وہ سب کچھ
 میری زندگی کا سچا عکس ہے
 جس نے اسے لکھا ہے اس کا نام ہے
 میرا دوست اور میرا دشمن
 جس نے اسے لکھا ہے اس کا نام ہے
 میرا دوست اور میرا دشمن

<p>پے زینتِ اکابر کا تل سے بنایا ہے کیمون شیشہ لوندھا ہوا دیکھیں ہوا اگر کوں بنائے تلکم گردن کو کیا جو کسے مستحکم قلم ہو گیا اور شاہ تیرا ماتھے شان سے کیا وہ ہم مری جا بے کسے زلف شکلیں کو ہوا فاق سو ہر اک شریفی ہی جو زمانے میں عجب انداز سے انگڑائی لی اس سے بچا</p>	<p>غضب کا اگر وہ سے سودا خان قن بگڑا ترچھے سوائے یکیش یہ طور انجمن بگڑا بنے بگڑے سے مگر اور نہ تیرے قصہ کوں بگڑا اگر زلفیں بنائے نہیں کوئی پیچ شکو بگڑا جو مجھے پہنچ یہ لشکر شاہ حق بگڑا کئی بیتی جہاں آئی یہ جاوید میں بگڑا نہ سینہ کچھ ہوا سکا نہ کن زہر میں بگڑا</p>
--	---

دیوانِ خافل

اگرچہ میں نے دو غزلیں کہیں اس مجھ میں خافل
 بناوٹ اس کو کہتے ہیں نہ انداز سخن بگڑا

<p>بازمانے کا چلن بگڑا نون نقاش محبت ہم زمین ہو سطح میرا انی کی مت پوچھو</p>	<p>زلزلے ایشیتے پھر تیرا ایسا باکلیں بگڑا بنا تصویر کے یار جو حرف کفن بگڑا ادھر تو شیخ بگڑا ہی ادھر ہی میں بگڑا جا بآج کی طرح بیکر قصرتن بگڑا</p>
---	--

ججوری بشت آدم کی ہے خطا کی
 قاتل سے کون جھگڑے اسے لکھ دیکھ
 عاشق کا فون دایسے مانڈوں میں بند کیا
 اس عذر نہ کاغذ پوچھو یہ سچا جڑ کیا
 دودن کی زندگی میں بے غلظت کیا
 گل تیرے پر میں میں پھول لائیں سنا
 یہ سب کچھ لکھا ہے میری زندگی کا
 یہ سب کچھ لکھا ہے میری زندگی کا

بہارِ حیات میں جو کچھ لکھا ہے وہ سب کچھ
 میری زندگی کا سچا عکس ہے
 جس نے اسے لکھا ہے اس کا نام ہے
 میرا دوست اور میرا دشمن
 جس نے اسے لکھا ہے اس کا نام ہے
 میرا دوست اور میرا دشمن

کیونکہ میں نے اپنے دل سے
 فریاد کیا ہے کہ میں نے
 خطا کیا ہے کہ میں نے
 کیونکہ میں نے اپنے دل سے
 فریاد کیا ہے کہ میں نے
 خطا کیا ہے کہ میں نے
 کیونکہ میں نے اپنے دل سے
 فریاد کیا ہے کہ میں نے
 خطا کیا ہے کہ میں نے

ہر صبح جو گریبان کرتا ہوا چاک اپنا
 واقع زبان شمع محفل کو گھاسے ہیں
 ہنگام عرض طلب آتے یاد اسکا

کیا جاؤ گوش گل میں جاتی ہر صبا کیا
 اس کم سخن نے کوئی تہلاؤ تو کہا کیا
 تکرار سے یہ کہنا پھر کیسے تو کہا کیا

دیر پردہ گر نہیں ہے شوقِ نظارہ تمکو
چھپ چھپ کے تو وہ تافیلِ گلن سے جھانکتا کیا

<p> اگر خطا میں تم صفت کیسے تان ہو تا گماش میں وہ خوش قسمت اگر عاقل ہو تا صحرائیں وہ گریہ کی از بیکس کا نعل تنہا گرفتہ نکلتا نہیں تہ میں تو کیا کرتا ہے سدرہ دشت از بیکس مری ورنہ نظارہ خوبان کی تو بچہ پس جانی تکلیف کی ترسے ایست ظاہر کہ تو جس سے ہم خانہ خرابو کہ جو رہنے کی جا دیتا </p>	<p> اے غلبہ کا میرا خامہ مار دو زلا ۱۰۱ مہتا ہوں بجا یہ دے پاؤں شہ نیل کی طبع جھونج روٹا تو لہو رہتا زندان میں نہ تو حلقہ مری آنک کرنا نہ کبھی اس کیلئے سید </p>
---	---

اک دن تو قصہ دیکھے تانا و آسکا
 تیرے ہی سوچ آنکھوں میں آوے آسکا
 اُنکھوں میں آنکھوں میں آوے آسکا
 اُٹھائیں و اُٹھائیں سے بیٹھیں گلاب
 قلم و قلم کی کچھ دوسری کلمہ سار

۱۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

عاشق آفتاب بھی اس آفتاب کا
 منہ اپنا تو نہ غافل شائق سے چھپی
 طالب ہوں گزشتہ سے میں اس آفتاب کا
 عالم ہو تیغ گزشتہ سے میں اس آفتاب کا
 پانی کی جا بھی یان تو میں غافل آفتاب کا
 بحر جان میں تو میں غافل آفتاب کا
 دیا میں سے میں غافل آفتاب کا
 کمانہ میں سے میں غافل آفتاب کا
 کون وصال میں سے میں غافل آفتاب کا
 کھنکھ میں سے میں غافل آفتاب کا
 کھنکھ میں سے میں غافل آفتاب کا
 کھنکھ میں سے میں غافل آفتاب کا

اے زمین بدن یا قوتِ جهان کیتا کی چاہتی ہے حیرتِ غیب کی کیا کیا یہاں تھیں نہیں رہ گئے	توڑا تھا اس صدمے پیالہ شراب کا ہو گئے مین بھی نہ ورقِ آفتاب کا ہستی بھی اک نمونہ ہر موجِ حباب کا
غافل اگرچہ پیش نظر کچھ نہیں دے آنکھوں میں پھر رہا ہر جانِ شب کے خواب کا	
زلفوں سے آتشے کام لیا ہر نقاب کا ہر سے ہو گئے نقاب کا جہاں چشمِ درخشاں بوجھ لایا شمع کو رنگا تو تختب اک سے جو نخل ہر نہ صبح دم خاک کو رہا	میں تیرے بخت کیوں نہوں گئے حجاب کا جو آج اسطوف کو ہو منہ آفتاب کا تھا دستِ موج بھی میں کانہ حباب کا بلبس کے آگے پھول توڑا گلاب کا توڑو گھٹا تیرے سر سے پیالہ شراب کا ہر اک شرمین اس کے مرا تھا کباب کا گھر میں ہر کیب کے ہو گئے آفتاب کا ہے قبر پر خواب چھڑکنا گلاب کا

عاشق آفتاب بھی اس آفتاب کا
 منہ اپنا تو نہ غافل شائق سے چھپی
 طالب ہوں گزشتہ سے میں اس آفتاب کا
 عالم ہو تیغ گزشتہ سے میں اس آفتاب کا
 پانی کی جا بھی یان تو میں غافل آفتاب کا
 بحر جان میں تو میں غافل آفتاب کا
 دیا میں سے میں غافل آفتاب کا
 کمانہ میں سے میں غافل آفتاب کا
 کون وصال میں سے میں غافل آفتاب کا
 کھنکھ میں سے میں غافل آفتاب کا
 کھنکھ میں سے میں غافل آفتاب کا
 کھنکھ میں سے میں غافل آفتاب کا

عاشق آفتاب بھی اس آفتاب کا
 منہ اپنا تو نہ غافل شائق سے چھپی
 طالب ہوں گزشتہ سے میں اس آفتاب کا
 عالم ہو تیغ گزشتہ سے میں اس آفتاب کا
 پانی کی جا بھی یان تو میں غافل آفتاب کا
 بحر جان میں تو میں غافل آفتاب کا
 دیا میں سے میں غافل آفتاب کا
 کمانہ میں سے میں غافل آفتاب کا
 کون وصال میں سے میں غافل آفتاب کا
 کھنکھ میں سے میں غافل آفتاب کا
 کھنکھ میں سے میں غافل آفتاب کا
 کھنکھ میں سے میں غافل آفتاب کا

عاشق آفتاب بھی اس آفتاب کا
 منہ اپنا تو نہ غافل شائق سے چھپی
 طالب ہوں گزشتہ سے میں اس آفتاب کا
 عالم ہو تیغ گزشتہ سے میں اس آفتاب کا
 پانی کی جا بھی یان تو میں غافل آفتاب کا
 بحر جان میں تو میں غافل آفتاب کا
 دیا میں سے میں غافل آفتاب کا
 کمانہ میں سے میں غافل آفتاب کا
 کون وصال میں سے میں غافل آفتاب کا
 کھنکھ میں سے میں غافل آفتاب کا
 کھنکھ میں سے میں غافل آفتاب کا
 کھنکھ میں سے میں غافل آفتاب کا

میں نے اپنے دل سے کہا کہ میں نے تجھے کبھی نہیں دیکھا ہے
 مگر تجھے دیکھنے کے لئے میں نے اپنے دل سے کہا کہ میں نے تجھے کبھی نہیں دیکھا ہے
 مگر تجھے دیکھنے کے لئے میں نے اپنے دل سے کہا کہ میں نے تجھے کبھی نہیں دیکھا ہے

رمانہ خالی زمانہ کبھی حسنین سے	جو ماہتاب گیا یاں سے قاتبا یا
فراق موکران بسکہ رو یا ہون	مگر تلک مری سو بارسل آب آیا
نگا لیا اسے آنکھوں سے اپنی خوشیوں	پری کے ماتر جو وہ حلقہ رکاب آیا
نظر نہ ٹھہرے گی خوشی جس پر سے	وہ یہ سمجھ کے مری آگے و قاتبا یا
میں آپ جاؤنگا قاصد کی کل خبر لے	اگر نہ آج بھی خط کا مری جواب آیا
مگر یہ دیکھ کے قابل نہیں تھا بحر جان	عدم سے بند کیے آنکھ جو جواب آیا

قصور ہے تو کچھ بھی نہیں ہوا غافل
 یہ کیا سبب ہے کہ وہ ہر سر غناب آیا

ہیں تیری دولت کا فیخیرا	زرد اہری تو اکثر تر تار ہر کھاکے میرا
ن کر میں صحر کی ہمدست و جان	چشمے تو سوکھ جائیں یا ب ہو طیرا
جاکشہ ہوں زمین میں	ہر ریزہ تھوان کا چکے ہے جیسے میرا
یہ کیونکر وہ دست نگین	کھن نہیں کہ ہو و مر جان کا پنبہ میرا
راطوفان کر جو جویا	اک پل میں دب جا سکیاں کا بھی جزیرا

میں نے اپنے دل سے کہا کہ میں نے تجھے کبھی نہیں دیکھا ہے
 مگر تجھے دیکھنے کے لئے میں نے اپنے دل سے کہا کہ میں نے تجھے کبھی نہیں دیکھا ہے
 مگر تجھے دیکھنے کے لئے میں نے اپنے دل سے کہا کہ میں نے تجھے کبھی نہیں دیکھا ہے

۱۳
 ریوان خافل

یہ کہنا چاہتا ہے کہ اسے یہ دیکھنا
 جوش خونیٹن شے اند غنیمت
 خال یہ ہے کہ زبان ہوگی بکھار پھرا
 یا قوت و دل لیں رزہ خط کا سنہ
 اور فدا و عیال از آقا و دوست
 دستار دہستہ از قیاد و دوست
 دولت پر ای نعم نازان و دوست
 فتنہ سے ترساق میں بیل کا دستار

[illegible]

نہایت عشق سے سپر بھی مجھے شک آیا	ضد سے زرد اگر چہرہ بیمار ہوا
فوج غم سے نین آئی جو اگر دل شکست	کیون ہمارا علم آہ نگون سار ہوا

کتنی برگشتہ ہے تقدیر ہماری عارف
دل دیا جسکو وہی در پہ آزار ہوا

دیوان خاں
۱۶

[illegible]

کون کا غافل ہے جس کا دل ہے بے جا
 بے جا ہے جس کا دل ہے بے جا
 بے جا ہے جس کا دل ہے بے جا
 بے جا ہے جس کا دل ہے بے جا

<p>بزم میں دامن کا ہوا ہوگا بوسے گل جبکہ ستانی ہر نفس میں یار دست فریاد ہر کبر سے ہو گیا بلند داد گر قاضی و مفتی نہیں دیتے تو ندین روز بجران کو گھسانے جو شب وصل کی طرح چھپکے بیٹھے گا کمان ہمسے وہ خوش بقا جیسے پڑ جائیگا وحشت کا ہماری سایہ شب بجران ہو ننگ آ یا ہون ہائے کی خاک کو اس بچے بہتر ہو کہ گزردہ وقت مناجات ہو گا سیراب لیون سے کرینگے اسپر لی جو ہی ہے تیزی</p>	<p>کوئی بخود کوئی شمشاد کوئی حیران ہوگا بند کب رفتہ دیوار گلستان ہوگا گدڑا سکا جو سر گور غریبان ہوگا خون باقی کا سرے کوئی تو پران ہوگا تجھ سے کیا یہ بھی نہ اور دش و ران ہوگا دناؤ تو ہو گا عیان شب کو چو نہاں ہوگا وہ بھی آوارہ صحرا و سیلابان ہوگا چاک کب صبح قیامت کا گریبان ہوگا غنچہ دو لیکانہ گل ہی کوئی زندان ہوگا یاد آئیگا وہ جب عیش کا سامان ہوگا اور کیا تیسے پھار دیدہ گریبان ہوگا غیرت کا غذا آتش زدہ دامن ہوگا چاک پھر سینہ بھی ہمراہ گریبان ہوگا</p>
---	---

بیش خون ہو گیا بیکار گریبان
 بیکار گریبان ہو گیا بیکار گریبان
 بیکار گریبان ہو گیا بیکار گریبان
 بیکار گریبان ہو گیا بیکار گریبان

آب ہی بربک غم کریاں پھونک
 ناگاہ ذکر ہو گیا میں سنا تھی بیک
 ہر سانس سے دور سے خون پینٹ گیا
 برسوں خیال یاد رہا کچھ کچھ کچھ
 اکدم مرا جوا و طرف دھیان بیک
 عاشق زبک مجھ میں تھی تانے پونے
 است و مان کا قاب و قیاس ہمراہ بیک
 بست عاشقون سے ترسم کی نظر بیک

کون کا غافل ہے جس کا دل ہے بے جا
 بے جا ہے جس کا دل ہے بے جا
 بے جا ہے جس کا دل ہے بے جا
 بے جا ہے جس کا دل ہے بے جا

[illegible]

[illegible]

ہرگز نہ شاخ گل سے جدا شیاں ہوا
 وہ طفل شہزادہ گرفتار کی طرح
 وہ عذیب ہون کہ مرا خاں ہوا
 ہرگز نہ شاخ گل سے جدا شیاں ہوا
 وہ طفل شہزادہ گرفتار کی طرح
 وہ عذیب ہون کہ مرا خاں ہوا

بارے آئینے نے بھی اتنا جگر پدا کیا متھے چھپا یا آئینے جب نور نظر پدا کیا گم ہوئی طاقت اگر ازاد سفر پدا کیا دل لگا یا تجھے کیا اک دروہر پدا کیا کیوں نہاں زرد کو بے ثرب پدا کیا قطرہ ناپاک سے ایسا گریہ پدا کیا سوز دل تو نے جواز شمع شہر پدا کیا حوصلہ تو نے بھی یہ اعجاز پدا کیا اگر اثر پدا کیا تو یہ	سامنا کرنے لگا تیج نکاحہ یار کا ہمسے کچھ پر دانہ تھا جب تک بیاہی نہ تھی واسے موت کبہ مقصود تک پوچھے نہ ہم صندلی رنگت تری آخر لائے جان جوئی جمیں آتا ہر چین بند قضا سے دھبیہ آدمی ہے اک نمونہ قدرت اللہ کا عاصی کا لطف پیری میں کیا فائدہ میری کشت خشک پر ہر قطرہ نشانی قصہ بکے بجلی میں لالہ عاقبت مجھ پر گرا
---	---

وصل کی شب ہوشگافی میری غافل دیکھ ڈھونڈ کر بادوں میں وہ موئے مکر پدا کر	تب صفت لیل لکارتے کچھ بیان ہوا افسانہ خلق میں مرار از زمان ہوا
---	---

وہ شمع اسے پتھر کا آپ ہی نشان ہوا
 نقش قدم کی طرح ندانہ پدا ہوا
 پایاں شمع ہی میں مرا کاروان ہوا
 آہ زینت سے دیکھتے ازدار ہوا
 آہ زینت سے دیکھتے ازدار ہوا
 آہ زینت سے دیکھتے ازدار ہوا

پانی پانی ہے چشہ کو تر کا
جیسے پلٹن پہ حکم افسر کا
ہٹ سکے کب لکھا مقدر کا
ہے سیہ رنگ جس کو تر کا
کام شیشے سے یوے پتھر کا
بوریا تخت ہے سکندر کا
کب ہے بُوٹا سا قد صنوبر کا
تازر ہو جو تار سطر کا
دور و دور رہا نہ ساغر کا
پھول کھلا گیب جو بستر کا
سگ بھی ہوں عین تجیک ہی کا
خون میں دُبا وہ پر کبوتر کا
دم پتھر کرتا ہے اُسپر خنجر کا

دل جو ایذا قلم حلقہ زخمین خا
 رات دن اینا قلم حلقہ زخمین خا
 دل جو ایذا قلم حلقہ زخمین خا
 رات دن اینا قلم حلقہ زخمین خا
 دل جو ایذا قلم حلقہ زخمین خا
 رات دن اینا قلم حلقہ زخمین خا

جو کس سر پہ نین بستا خواب و در تار
 کہ آگهی از می نرسد حساب و در تار
 جو کجا بستا به پر آفتاب رتہ آب
 کہ می خونی نو کجا بیا به در تار

غم حیران نے مجھے مار رکھا آخر کار
 رکھ دیا میں نے گلا آپ ہی خجے کے تلے
 واہ سے شوق شہادت کہ دم آخر بھی
 بات میں ہمیں شہرانی کی نیا پلاٹھ

جستجو کس گل ترکی تھی مجھے اے غافل
میں جو آوارہ ہر اک گلشنِ کستری میں تھا

سینے کی صفائی سے ہر چیز کے صفاء
 خط کامرے لکھا یہ جواب ہے
 جو مجھ پر گزرتی ہے
 لوٹے پر تر ہے
 باندھا کہ
 پائی
 میرے

ہر عضو بدن ایک سے ہر ایک تر خوب
قاصد کے بدن پر الف خم گئے مین
آگاہ نہیں ہے کوئی احوال سے پیش
بن بن کے وہن حلقہ کیسے سلسل
اثر ہوا جو شعر کیا زلف کا تیری
مدفون کیا تیری ہی گل دیں آستے آخر
دو چار ہی شب ماہ تو رہتا ہے نہ خفتہ

[illegible]

[illegible]

گل ہے بیمار تو قدیر خیرت کب ہو ایسا بہار

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

دامن سے اٹھانے کے لئے ہاتھ لگائے
 زور دینے پر چاہے یہ کب لے لیں
 دامن سے اٹھانے کے لئے ہاتھ لگائے
 زور دینے پر چاہے یہ کب لے لیں
 دامن سے اٹھانے کے لئے ہاتھ لگائے
 زور دینے پر چاہے یہ کب لے لیں

جسے پاتا ہوں جانی گوہر شک نہ ہے
 تیری کامل میں نہ کھیکڑو رہا ہوں میرا
 عداوت کا سبب کیا ای قیہ سبب ہے
 پر ایسے تیری سفاکی کا جبے شو عالم میں
 مبارک ہو فرشتہ قائم و نجاب منعم کو
 نہ رہا میں تو کھاتا ہوں مال فتنہ نیامین
 صفائے قلب سے آئینہ خورشید میں ہمتو
 اسیر تو ان ہوں کہ فخر قتل ای قابل
 زبیں ہر انتظار اس گل کھلنے کا ہیرین
 دہان یار ساگم ہے ہمارا زخم نہائی
 حقیقت میں کو کچھ مطلب نہیں جس مجازی
 پسینا یوں سیر برد کو کھن پر زب تیاہی
 دامن خم جت ہنر بویا ہوا جان فیل

کی کیا نسبت کین جلدی ہو گیا
 ہمارا قیامت کین جلدی ہو گیا
 کی کیا نسبت کین جلدی ہو گیا
 ہمارا قیامت کین جلدی ہو گیا

۳۰
 بڑا غافل
 اک رشتہ ہر ایک میں خلیاں
 دہرا ہوا ہوا ہوا ہوا ہوا

دامن سے اٹھانے کے لئے ہاتھ لگائے
 زور دینے پر چاہے یہ کب لے لیں
 دامن سے اٹھانے کے لئے ہاتھ لگائے
 زور دینے پر چاہے یہ کب لے لیں

۱۔ کہ جو شخص کسی فرض سے غافل ہو جائے
 ۲۔ یا کسی حکم سے غافل ہو جائے
 ۳۔ یا کسی نیک عمل سے غافل ہو جائے
 ۴۔ یا کسی برے عمل سے غافل ہو جائے
 ۵۔ یا کسی حق سے غافل ہو جائے
 ۶۔ یا کسی باطل سے غافل ہو جائے
 ۷۔ یا کسی عیب سے غافل ہو جائے
 ۸۔ یا کسی حسن سے غافل ہو جائے
 ۹۔ یا کسی فقر سے غافل ہو جائے
 ۱۰۔ یا کسی غنا سے غافل ہو جائے
 ۱۱۔ یا کسی بیماری سے غافل ہو جائے
 ۱۲۔ یا کسی صحت سے غافل ہو جائے
 ۱۳۔ یا کسی موت سے غافل ہو جائے
 ۱۴۔ یا کسی حیات سے غافل ہو جائے
 ۱۵۔ یا کسی کفر سے غافل ہو جائے
 ۱۶۔ یا کسی ایمان سے غافل ہو جائے
 ۱۷۔ یا کسی جہنم سے غافل ہو جائے
 ۱۸۔ یا کسی جنت سے غافل ہو جائے
 ۱۹۔ یا کسی عذاب سے غافل ہو جائے
 ۲۰۔ یا کسی سعادت سے غافل ہو جائے
 ۲۱۔ یا کسی شقاوت سے غافل ہو جائے
 ۲۲۔ یا کسی امید سے غافل ہو جائے
 ۲۳۔ یا کسی خوف سے غافل ہو جائے
 ۲۴۔ یا کسی غم سے غافل ہو جائے
 ۲۵۔ یا کسی شادی سے غافل ہو جائے
 ۲۶۔ یا کسی طلاق سے غافل ہو جائے
 ۲۷۔ یا کسی نکاح سے غافل ہو جائے
 ۲۸۔ یا کسی یتیم سے غافل ہو جائے
 ۲۹۔ یا کسی یتیم خانہ سے غافل ہو جائے
 ۳۰۔ یا کسی یتیم سے غافل ہو جائے

[illegible]

میرزا غلامرضا علی

چرخین نہ نکلیں نہ افکار کے اوپر
بوقتیں کی فکر سے بے غماز رہندہ
میدانی فصل بہار اور کھیتی
رہانہ فصل بانی کی دیوار کے اوپر
جوانین زنگی کام سے کھیتی
مدت کی اس زنگی بیمار کے اوپر
یہ گریہ کی شدت و کھڑائی نہیں کہ
کام سے دیر نہ فوار کے اوپر
نہیں نہ غافل

وہ سجاد مہر بیچیکا جو پہلے کے قریب
 بام پر وہ مہر طلعت شب کو گرایا نہ تھا
 ٹھیس پھیر کی نہ گنجانے کہیں اس لعل کو
 رطنت تب احمد پستی کا ہر باغ خدین
 یہ بھی ہر قدرت خدا کی ایسی شائیں
 کیونکہ یاران عدم رفتہ کا بیوہ ملام
 طالب دیدار ہونیں بھی تو ہوسکی طلیح
 تہہ کا یکشان ہو قبول

کس طرح ہو گیا یہ درد دل بجز درد
 ہو گیا ایسا کہ یوں چہرے پر ہو گیا
 اپنی ایک اک ذرا رکھ سانس پرورد
 پاس بیٹھے جبکہ غلمان واکھڑی نچ خورد
 غیر تیری یاں ٹھیلے پھرین ہم درد
 جا بسے ہمے ہزار دن کوں و غفورد
 مجھے نافر جاگتی پھرتی ہر طرف درد
 سر سے مست ہو نہوے سایہ انگورد

من تصور میں قرین غافل حینان دکن
ہم سے ہے بہت وہ کشور مہمور دور

پرنسے جو تہین ہو قود امان ہو تار تار	زار
مثل خط اشعاع درخشاں ہے تار تار	ترے
ساز بدن کا مائل افغان ہو تار تار	عروا

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

از راه زلف ساری
نیاید و یگانه
نظاره می نماید

[illegible]

[illegible]

کوئی قسانہ خوش آئے نہ تجھ کو اور غافل
جو گوش دل سے سنے تو ذرا ہمارا حال

وہ اگلے چھپے چھپا دو دنوں سے کیا حاصل
جو تینے آئینہ دیکھا تو شراب کو کیا حاصل
تزو بیچار کو آئینہ دکھلاؤ تو کیا حاصل
ہمارے یاد دہانی نے بیکوٹوں سے کیا حاصل
تجھے اور اللہ میری طرح گل کھاؤ تو کیا حاصل
جس کا گھٹو جو ہم تو پیراؤ سے کیا حاصل
صبا کو طرہ سنبل کے سلجھاؤ تو کیا حاصل
مجھے ہر تانہ تاباغ میں جانو تو کیا حاصل

نفسِ لہب کی سوگستاں ان سے کیا حاصل
 نہیں کچھ دیدہ عاشق تھا عکاس کی کچھین
 نفس کی آمد و شد پر جنبشِ نفس میں باقی
 ورتن ان ملک فری کبھی تھا نہیں نہیں
 حالایا کسی نے نہ کسی گل برتو عاشق ہے
 نسخ یہ رو رو کر کتا ہے
 ظہار و فرار کوئی
 زبان ہے

اسے غافلِ عیان ہو چکا اور صبح
تاریکی میں گھبرانے سے کیا حاصل

گرتے ہیں کلمہ و شریعت شریعت و کلمہ

۲۹ دیوان خان غافل

غفرلہ کو فی نینکا دکھا دامن قاضی
 جھینن جو فون کی گری اپن فون
 کی فون گنار بنادامن قاضی
 یہ پاس ادب خدام بسلی فون
 ہر گنہ فون کو بھرا دامن قاضی
 فون کی آئی ہے سب فون جو فون
 چھو آئی ہے شاید کہ مبادامن قاضی
 میں فون کو تو اپنی چھیا تھا بسا
 فون کو کہیں فون دامن قاضی
 فون کو کہیں فون دامن قاضی

[illegible]

[illegible]

[illegible]

عطا کی یہ فرمائش ہم دیکھ کر حیران ہو گئے
 کہ تو تو اس کے چھوٹے بھائی کا بیٹا ہے
 نہیں بیٹا کی بجائے غلام کی بیٹا جیسا کہ
 دور کی کوڑا مارنے کی شکل خود در
 سارو شہر ہی نے نام تو اس کے
 بین کر دیا ہے

١٢٤

بے قضاہ گھستا تھا اسے دیر بایا گھستان
 میں یہ کہہ کر دانی نہ سلام عتاب اسکا
 دکھا کر ان کے گناہ تو کیا کیا گھستان
 خفا شکین کی جان فاشا ہوں یا غلامین
 تری جن سے ہمہ ان کے شلایا گھستان
 برا بھلا کیا ہے ان کے شلایا گھستان
 اگر بایا کے میں تہمید نہیں افسوس
 مقام امتحان میں دیکھو یا گھستان
 سیکھو ہر گناہ کیا کیا گھستان
 شاہی میں کیوں دیکھو یا گھستان

جلارہا ہے فلک بیکسا نہ کیوں محکو
نہ کو کہن سے ہر نسبت تجھ سے محو ہے
اگرچہ شمع نہ لاکھ بار کٹ جاے
غور و حسن سے لیلی کو یہ نہ دھیان آیا
نگاہ لطف جو کرتے نہیں تباہ کرین
نہیں نہیدیں کہیں جبکی فردہ عیسیٰ نہیں
رہے کہہ میری اٹھاتی ہے لذت بیدار
بھیر گئی سو بار ڈھونڈ کر محکو
اک دم تو محکو بادِ خزاں
وہ زندہ ہوتا تھا
حیرانی
زباں پر
اُریان کی

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

درینے کو دیکھ کر پوسے دو
 سحر قل وہ ہوا اگر پوسے دو
 بات بھی لب تک آتی نہیں لگے
 کتا خویان بہانہ نگہان لگے

شوق نظارہ قاتل چو لیں از بچ تھا کشتہ چشم ترا جان کے آہوے حق دیکھ کر چشم خاری کی تری سحر کی کہیں لیلی کے تو آنے کی خراج نہ ہو دہستان کو جو میں یاد کروں ساقی شیفہ صورت خوابان پیو تا ہرگز	کیوں گھلی رہ گئیں میری تہ تجھ نکھیں سنگ تربت حرمی ملتے ہیں اکثر نکھیں شرم کو مارے جراتی ہیں کبوتر نکھیں آہوے نبی بچھائے ہیں میں میر نکھیں وہیں جھرا ہیں میری جلو سیاغ نکھیں صانع خلق بنا تا نہ میری گر نکھیں
---	---

جس سے بادوں میں لگا کھینچا ہوں پلو
 نام بھی غافلہ زبان کچھ بیان نہ ہو
 کرسم رخاں پر وہ حرمی سے اعدادیوں
 ہر ساک غفل کو بردانہ بنادیوں
 ان غفل کے داروں کو بک بنم میں بادیوں

دید گلزار جہان او بھی کرے غافل
 بند ہو جائیں گی اک روز مقرر نکھیں

کون کتا جو کہ ہم عشق نمان بکھے ہیں تیغ ابرو پہ کھنڈا تانا بان بکھے ہیں دیکھ کر لالہ و طاووس بھی چپ بکھے آرزو جدائی سے وہ جل جاتے ہیں کافضل ہی سے جا اہوں پس گ دیا	شک خسار و پندہ پوٹھوں پھنکار نہ تو تلو اور نہ خبشہ رنار یہ ہمیں ہیں چن تر و داغ یار تربت پر حرمی پھوٹا میری چھاتی پہ یہ ک
---	---

ہر
 دیوانہ غافل
 جوش مجاہدین
 نقشہ زمین و آسمان کے اعجاز زلالہ
 زند و مکر میں مدہ و مکر کو جلا دیوں
 ہو جائے بیجا کو نفرت نہ کرنا
 غصہ اگر نہ ہی ہم کو کچھ کجا دیوں
 غصہ کی طرف سے اسٹاک کو جلا دیوں
 کچھ کی طرف سے اسٹاک کو جلا دیوں

آن کوں سے کیا کہیں سید جا ب خط
 آن کوں سے کیا کہیں سید جا ب خط
 آن کوں سے کیا کہیں سید جا ب خط
 آن کوں سے کیا کہیں سید جا ب خط

[illegible]

آتا ہے جو وہاں اس قدر بڑا ہو گا کہ
کس کو بھی اسے بادشاہ نہ سمجھے

لگ لگا کر گھیرے گا کہ ہمارے
تیرے لیے رہتا ہے کوئی خبر کہ میں

سر کوئی اٹھاتا نہیں آگے مرے غافل
بیٹھا ہے عمل جبکہ مرا ملک سخن میں

کس طرح نامہ کہ پہل چہن کی اویں
 داؤد اہو کی اگر سپیش ہوتی تو جزا
 کیا پٹ جابین تہ آواز کجا کجا
 کام شو تو کج بھی عاشق کو لیتا عشق
 دامن لے لے نسیم گشت خب نہ کھینچ
 حشر کا بھی کھینچ نہیں کاف کی ستور کی
 کہ چہ جانان میں بار و کون ستار چری

شکر کنا آپ سے غافل کبھی آتا نہیں
عمر اک چٹک نہ کرے خود سب ہمارے ہیں

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

عازمی و ملتفتی کی آفتاب
 غمزدگی و غمزدگی کی آفتاب
 غمزدگی و غمزدگی کی آفتاب
 غمزدگی و غمزدگی کی آفتاب

نازہر گزرنے کے آئینہ ساز ہیں	دست داد دین کیسے ہوگا از آہن
حلقہ جو ہر شمشیر کا کھاتا نہیں بھیند	منتظر کیسا ہے یہ دیدہ باز آہن
پاؤں پڑتی ہے سلاسل کے چاندان کے	باعث قید ہی میرا یہ ساز ہیں
تیر و خیر نے جو ٹھہر لیا فیج کو وقت	ہو گئے ہم تو وہ ہیں گشتہ ناز آہن
خدا تعالیٰ پر مٹانے سے کوئی مٹا ہی	کبھی صیقل سے نمود و طراز آہن

تیرہ بختی میں ہر سے عیب نہان ہیں غافل
جیسے رنگار میں پوشیدہ ہو راز آہن

نور و شہساز کی سیاہی کا ہر کونہ میں	ابر رفت ہی جا رہا دیدہ ترکم نہیں
تھم نہاں رخ سے ذرا بھی کم نہیں	کون سے مجرب پر تصویر کا عالم نہیں
بھی ن نگین خرم نہیں	تختہ تابوت سے تختہ چین کا کم نہیں
مری افواج کے اک عالم نہیں	صور ہر اذیل کے نالہ کچھ کم نہیں
من سے نہیں کچھ کم نہیں	بہن نہاں کے روئے گل پر قطرہ خرم نہیں
ہر جہاں ہر جہاں تک	اوس کے قطرہ کے کچھ داراں صحران نہیں

سوزن عین کی اسیر ہیں
 ہنگامہ دار کا ہر کونہ میں
 شکر ہی شکر ہی شکر ہی
 گنگا سو رہی ہیں شکر ہی

نصفی و شب و چاند
 دلیان غافل

در نہ فن شاعری میں نہ کسی کم نہیں
 کون ہی شب سانی توں ہر اہم نہیں
 گردن میان میں کس ن ہاتھ اپنا خرم نہیں
 اندون دکت و فن اسکا قزاق کم نہیں
 گریسی عالم کا اسکا دھڑکا کم نہیں
 مرگ جنون کا جہان میں کب شین و نام نہیں
 غامہ زہر میں کب شین و نام نہیں
 اس پر بھی کب شین و نام نہیں

اب بھی جی و دہن میں کب شین
 کس جہان میں کب شین
 کس جہان میں کب شین
 کس جہان میں کب شین

کافی ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں
 کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں
 کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں
 کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں

کیونکہ ترس کا گمان ہو کہ ہر گز کو اپنے
 کہ ترسے بیرون کو سینے میں سے خانے
 کام آیا نہ بڑے وقت کوئی اسے غافل
 نہیں معلوم یہ اپنے ہیں کہ بیگانے ہیں

بتلا رنج سکافات میں فرما ہے میں	پیش خورشید سے نارغ میں جو دیوانے
گل عارض کیسے کہیں گل کھلے ہیں	داغ تو لاکھ کھراچی کو دکھلاتے
غلیہ کفر سے یہ دور بہان میں بخدا	ایک کہہ ہر اگر لاکھ صدم خانے
کسی آمد ہے جو ساقی نے نکالت کیسا	کہ گلابی ہیں سو سرمی پیمانے
خوش نصیب کو جو ہون مرویہ کان میں شمار	ہیں جو تسبیح سے زائد وہ کوئی فرار
ان تپنگوں سے ہمیں ہوا میں کیا نسبت ہے	ہم چرخ رخ پر زور نے پرولنے
آمد آمد جو سنی و تیری اور غیرت شمع	مستم آج مرے نرم میں پرواہ
اب بھی باز آئے اگر غیر کے بنوسے خوش	دہی باتیں ہی چوڑے دیو
پیسے کچھ شک نہ مت کا نہ حال چو	ہونگے سر نیز قیامت کو پیا
منظر تیری شیریں کچھ میں کیا جنت میں	کھت حوران بستی میں

کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں
 کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں
 کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں
 کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں

کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں
 کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں
 کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں
 کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں

کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں
 کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں
 کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں
 کیوں ہو اخصاً در مقابل ترس و ہراس کی حالت میں

آب باران غلبت با وجود اسرار
 رفتن شتاب کردی تشنگی بر زبان
 زلف و لب در گردن سبزه شادان
 زینت و زینت خنک و خنک و خنک

آب باران غلبت با وجود اسرار
 رفتن شتاب کردی تشنگی بر زبان
 زلف و لب در گردن سبزه شادان
 زینت و زینت خنک و خنک و خنک

دوست که چادر دین فهم جان نهانین	کسیکه او بر جگر تو کمان گمان نهانین
نرمی اندام خوابان پرینه تو با جگر گمان	عضو عضو تو من این انکار استخوان نهانین
شرم عصیان که جگر به نقد گردن می	در رتبه اساطیر تو اسیر تو گران نهانین
کعبه غریبون پر نین بر تو امان تنیا علم	کعبه گلی میں آکے شور الامان نهانین
روز بھران ہیں فی سار و حشر کے آثارین	کیون میں بھتی نہیں شوق سماں نہانین
حسن شو ہے اگر کوئی زر گل کی طرح	لاکھ پروکھیں چھپنے پر زبان نهانین
کیا سرائے پر خط ہے اپنا یہ جسم گلی	جو فروکش اس میں دم کا کاروان نهانین
ہم تو اس گلزار میں کوئی نئی بوداں	ایک لیل کا جیو جیو آشیان تو نہانین
کس طرح عمر گذشتہ کی تلافی کیجیے	ہو گیا جو پیرہ ہر گرہ جو نہانین
بہیں چھوڑ دینی میری	ہفتد بیار زار و فاقا تو ان ہو نہانین
تیرنگہ میں یہ کیا کروں	دویشانی تو میرے کائنات میں نہانین
بش تو گیس کی بہا	ہر پڑ گلشن کہ جو ہر گرہ فراق نہانین
یہ طریقہ ہر زمین	آگے نیچے جو چاہاتی ہیں سبیر زمین

۵۱
 جوان خاص
 اگر تیرے تین بھی جاتا تو قاتل کمان
 خدا افسانہ کس طرف جاتا تو کمان
 جیسے میدان تو ان پر چھپنے میں کمان
 مہربانی تو فدا ہی ہو تو اس قاتل کمان
 پاسے قاتل پر گرا با کہ ہے عذر گمان
 دیکھتا ہو بخیر تو کبھی یہ سب کمان
 وہ بھی ہو سنا تو بھی ہو تو کمان
 جس فتنہ میں تو کبھی ہو تو کمان
 وہ فتنہ میں تو کبھی ہو تو کمان
 وہ فتنہ میں تو کبھی ہو تو کمان
 وہ فتنہ میں تو کبھی ہو تو کمان

ہر دم نہیں فقیق نہیں ہم زبان نہیں
 جس جا قبول طاعت گدگش نہیں
 کہا اس میں مرغ کس آشیان نہیں
 دل کے سوا زما نہیں کساں نہیں
 جانا ہر ناقہ لیلی کا اور ساربان نہیں
 درکار اس غم کے لیے کاروان نہیں
 حجبہ نامع صحبت نوابہ زبان نہیں

کہنے نہیں کیونکہ گہرے دل کے وہان
 وہان کون پوچھے خبر و نیاز فقیر کو
 مجھ ناکش کی کوئی بھتسا نہیں بان
 سب بھونڈتے ہیں کہہ تو بخانیہ جیسے
 جھوٹے کوئی کہ نہ لیا لو کا وقت
 ملک عدم کو جانے کو کیا ساتھ چاہیے
 سرگت گری کاہری یا نہت پوچھیے

غافل نہ پوچھ تجھے تو بھنڈاں بار
 احوال عجیب ہے یہ کسی پر عیان نہیں
 شمع سان جو مہینہ ہوا
 خال خوار کہیں ہو کیا
 کہ مری ہر رگ گروا
 کہ نہان جو پیر

ہر دم نہیں فقیق نہیں ہم زبان نہیں
 جس جا قبول طاعت گدگش نہیں
 کہا اس میں مرغ کس آشیان نہیں
 دل کے سوا زما نہیں کساں نہیں
 جانا ہر ناقہ لیلی کا اور ساربان نہیں
 درکار اس غم کے لیے کاروان نہیں
 حجبہ نامع صحبت نوابہ زبان نہیں

ہر دم نہیں فقیق نہیں ہم زبان نہیں
 جس جا قبول طاعت گدگش نہیں
 کہا اس میں مرغ کس آشیان نہیں
 دل کے سوا زما نہیں کساں نہیں
 جانا ہر ناقہ لیلی کا اور ساربان نہیں
 درکار اس غم کے لیے کاروان نہیں
 حجبہ نامع صحبت نوابہ زبان نہیں

ہر دم نہیں فقیق نہیں ہم زبان نہیں
 جس جا قبول طاعت گدگش نہیں
 کہا اس میں مرغ کس آشیان نہیں
 دل کے سوا زما نہیں کساں نہیں
 جانا ہر ناقہ لیلی کا اور ساربان نہیں
 درکار اس غم کے لیے کاروان نہیں
 حجبہ نامع صحبت نوابہ زبان نہیں

کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے
 کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے
 کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے
 کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے

<p>تو نے جو چاہا وہ تم میں ہماری لکھا کون اکا گاہ ہر مہنی سے نری جلو سے کہ کو زخمی نہ کیا فخر نہ گاہن ترے سینہ ریشاں محبت دہن ختم کی طرح رحمت عالم طفلی کا نہ پوچھو احوال دشمن مع دوست بھی پھر گئے ہر کسی کا</p>	<p>حرف چھپر تو کچھ اور کاتب تقدیر نہیں یہ وہ مصحف ہے کہ جس کی کوئی تصنیف نہیں کون تیر نگہ ناز کا فحش نہیں منہ تو رکھتے ہیں مگر قوت تحریر نہیں یاد اس خواب فراموش کی تو نہیں اور یہ کیا ہر زمانے کی جو تاثیر نہیں</p>
---	---

کون اس چیز پر غرہ ہے مجھے اسے غافل
 اب وہ دریا نہیں نصب نہیں جاگ نہیں

<p>کہ سچ اک سوچ جو پہن کی وہ جان یہ ہے توں اگلان قبا یہ وہ لاٹکوا فاقہ لے رہا قبا ہمتیاج بند ہو کج رنگ تیرے سونے</p>	<p>مر گئے پر بھی آرام سے کفن کی وہ جان لیکا اک دن سچ پوشاں جن کی وہ جان کھول دے اب سو دے پائے برہمن کی وہ جان کیجیے اس فلسفہ حرج کس کی وہ جان ایک دن ہو گئی لباس دوزخ کی وہ جان</p>
--	---

کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے
 کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے
 کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے
 کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے

یہ اب کچھ نہیں آرام سے بیٹھوں میں
 یہ اب تاب و ہرگز نہ کی پیمائش
 ملا دونوں تل اپنے اگر گینوں میں
 خیر و شایہوں کو ہوا نہ پھر ہی سے
 پچھائیں اور اسے کافر نہ کہتے ہیں
 زمانہ پلٹا ہے جیسے کون سے خون سے
 وہ کون جو نہیں کے پیرہنے سے

کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے
 کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے
 کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے
 کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے کون کا گھر ہے

[illegible]

چھپے ہر صورت اشرف بھی کہیں غافل
زمانہ لاکھ ملائے ہمیں کیونہیں

اُسی پیر پڑتی ہے جو انکھ اپنی نازنین میں
وہ بن بخور کو جو کل آئے نازنین میں
اسی کے فعل مصفا کی یا میں نے
شب فراق میں بلالین کس سج دل اپنا
کیا جو ناہ بلبلس نے کیا تھا انکو
لے ہو جس سے شب است تری حسینہ
رقیب ہو گئے میرے کہ
شرب رخ دکھی بھر کے
نہ ہمد موئین کوئی ہو
پیری رہی ہے جو حیدر

[illegible][illegible]

(Faint handwritten notes or bleed-through from the reverse side of the page)

دست خون سے لکھ کر بیان ہے اندرون
 اس کے اندرون سے لکھ کر بیان ہے اندرون
 غافل نہ ہو کہ یہ لکھ کر بیان ہے اندرون
 غافل نہ ہو کہ یہ لکھ کر بیان ہے اندرون

افندی شرم حسن کہ جنوں کو دیکھ کر	چھپ چھپ گیا ہوا قہریلی خبار میں
تلوہ کی میری لگی ماری ترک کے	بغدی لگا کے پیچھے جو پائے نگار میں
شوق شراب خواہش بوس کنار میں	کیا کیا ہیں خستہ ترین لالہ میدان میں
دھوکے کی کے خج پیکان کی کیا کر	اگل قطرہ خون نہیں جو مرے جسم ار میں
یکسان میں سے قبر کو میری بنائیو	میں مر گیا ہوں صبر بوس کنار میں
اس عالم فنا میں قہ پایا نہ پیچ میں	آرام کچھ ملا بھی تو کچھ مزار میں
نسبت پری ہو رہے ہیں اور جو کچھ	کرتے نہیں ہیں فرق وہ کچھ نور و نار میں
سرکھ پہنچے مگر کہ آگ عشق میں	نامر دکانہ ٹھہرے قدم کارزار میں

دست خون سے لکھ کر بیان ہے اندرون
 اس کے اندرون سے لکھ کر بیان ہے اندرون
 غافل نہ ہو کہ یہ لکھ کر بیان ہے اندرون
 غافل نہ ہو کہ یہ لکھ کر بیان ہے اندرون

دست خون سے لکھ کر بیان ہے اندرون
 اس کے اندرون سے لکھ کر بیان ہے اندرون
 غافل نہ ہو کہ یہ لکھ کر بیان ہے اندرون
 غافل نہ ہو کہ یہ لکھ کر بیان ہے اندرون

اسے غیرت سیخ خبر اسکی جلد کے	
غافل تڑپ ہا ہوترے انتظار میں	
تراشک خون سے گوشہ دامن ہوا ندون	کیا آب رنگ پر یہ گدا
غنیہ کی طعنے چاک گریبان ہوا ندون	خوش جو سوچے فہم ہوا
کیا سہل اشک دمرے ہوا کی راہ لی	کو سون تلک جہنم

دست خون سے لکھ کر بیان ہے اندرون
 اس کے اندرون سے لکھ کر بیان ہے اندرون
 غافل نہ ہو کہ یہ لکھ کر بیان ہے اندرون
 غافل نہ ہو کہ یہ لکھ کر بیان ہے اندرون

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

غل سخی کا کوئی نہ کیسے تماشہ دھوپ میں
 ابرود داہ کا کافی ہو سایا دھوپ میں
 رات کو تو ٹھنڈا تھا تا کو چھاندا دھوپ میں
 سو کہ جاتا مرقہ لیلی کا سنہرا دھوپ میں
 چلتے ہیں جو رکھ کر بان سر پر و شاد دھوپ میں
 برون کا جسے نہ کیا ہو گھمانا دھوپ میں
 اس قدر نواگیا قاصد کا چرخ دھوپ میں
 جسطح لہرا رہا بربریا دھوپ میں
 تیر و ہر سے گرو چن چاہینا دھوپ میں
 جاو حیرت ہونہ تیا لاسکھا دھوپ میں
 تیری کھنکشا پاک جب چکا ستارا دھوپ میں

ہم پر بھیجے گئے دنیا فی ہے وہ اپنے عدد کا
ہر کوئی غافل غزل الی کی گاہ جو سپین

[illegible]

چایسے بال پری کا چھہ سیاد دھوبین
 بی کے نفرت اقمہ نیلی سیان میں کھی
 خوب دوستی یاد کر سید تری دیوار کا
 جسم میں درز قافیت کو بھایا دھوبین
 خرم و فریب بر بی گری کیا جانے
 آن کر کا طرہ بغیش چکا دھوبین
 نشہ دیدار یون غافل پر لا زعمین
 نظامو جاہ کی جیسے ساد دھوبین
 ستہ دیوانہ دھوبین

۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲

کسی محبوب کی تیغ ناکہ کا کھاد و جوں میں
 اسیر نہیں تھے اس پر قدر نامہ قمری ہوں
 کراست آگے اسے شیخ صاحب ہم نہ مانینگے
 ہزاروں کے چہ دیوانے ہوئی پیرانہ زمین

دکھائی گئے نہ یہ غم نہانی چشم سوزن کو نکال دیا کوئی گردن میری طق گردن کو مسلمان آج تک تنو کیا ہر کس ہم کو ہم ہی نے اک کیا آباد چھوڑو مسکوں کو	کسی محبوب کی تیغ ناکہ کا کھاد و جوں میں اسیر نہیں تھے اس پر قدر نامہ قمری ہوں کراست آگے اسے شیخ صاحب ہم نہ مانینگے ہزاروں کے چہ دیوانے ہوئی پیرانہ زمین
--	--

عداوت جو رکھے اس سے عداوت آپ بھی کیجیے
 یہ نادانی ہے اور غافل سمجھا دوست دشمن کو

جو لباس کہہ سہا سائیدہ دیوار کو بند ابرک سے کیا جو روزن دیوار کو کلک قدرت کے کھاسو اس خط گلزار کو ابجو کس نے بنایا دیدہ خوبار کو ہے چمن بلبس کو اور در شفا بھار کو ہو وہ چکا دیکھنے جانے تو جس بھار کو خوب چمنے جلایا مرغ آتشخوار کو	نہیں جانا اسے جہدہ آستان یار کو دیدہ بازی کی مگر پرہیز خویار کو اس کا کوئی خواہش نہو نشان خطار کو اباہوں آپ رنگ پر گلزار کو ہے منزل مقصود کو یار کو ہو وہ زندہ خدایا کو تھے یہ درویش حساب میں
--	---

جدا ہے وہ عداوت کو
 جانا ہے وہ عداوت کو
 جانا ہے وہ عداوت کو
 جانا ہے وہ عداوت کو

دوستان کا
 دوستان کا
 دوستان کا
 دوستان کا

دوستان کا
 دوستان کا
 دوستان کا
 دوستان کا

انصاف سے فیروز کا صاحب
 ہونے پر سوار ہو کر چلے
 گئے تھے۔

صد مہ کوچہ کاٹھون کا پہونجا اور لڑکے	طو کیا ہنہ صبا کی طرح دشت خار کو
ابر ہے مگر گلشن و بہار ہے	آج گھر جاؤ دینگے اس بیت میوار کو
مجھ پر بان گرد کا اعتراف کر دینا تھا	آزما لیتا تھا پہلے طاقت قمار کو
چشم عاشق سے نہ اپنا چہرہ گریں چھا	کب کسی بلبلی کی لگتی ہر نظر گلزار کو
صدا کر عارض اپنے جگہ بھینکے تھوچھل	طوف کو دان آبی بلبلی چھوڑ کر گلزار کو
اس پر پردگی گلی سے گر نکلا وادار بان	بنکے سایہ ہم لپٹ جاوین درود یوار کو
عارض دھن جو نگار ہا تا ہر نظر	دیکھ کر جلتا ہر کسی گرمی بازار کو
زوت کشمیر کی سکی مہر کی اگر بے نشان	مفت بھی کوئی نہ لیکنا ناؤ تار کو
زندگی سے اک رفیق عشق ہی ہوسکتا	ورنہ امید خفا ہوتی سے ہر بچار کو
نچا آندو کی ہر جہانی نہ قدر	ماٹھ سے دیتا نہ تھا ایسے در شہور کو

یہ بھی
 ایک
 شعر
 ہے

۴۷
 دیوان خانہ

کب سے اسے غافل ہیں اندیشہ روز جزا
جانے تھے ہیں اپنا حامی میٹر کرار کیا

کچھ چمن پہ پار پہ بیٹا سے بادہ ہو	وہ اس سے تھکا زیادہ ہو
-----------------------------------	------------------------

یہ بھی
 ایک
 شعر
 ہے

یہ بھی
 ایک
 شعر
 ہے

رتوان غافل
 ۶۶
 روزان روزگار میسر آید
 کائنات کرب و بلا میسر آید
 جنت و جهنم میسر آید
 خاندان و دولت میسر آید
 دل و جان میسر آید
 دنیا و آخرت میسر آید
 همه چیز میسر آید

بہارِ عالم سے ہے غافل عالم جنت
نہ نیم دنیا کا روز و شب بقیہ جہنم کو

یہاں کے ہر شخص کو
یہاں کے ہر شخص کو
یہاں کے ہر شخص کو
یہاں کے ہر شخص کو

نہ الا ساری عالم سے ہے غافل عالم جنت
نہ نیم دنیا کا روز و شب بقیہ جہنم کو

جذبہ لہریں کیا خون جگر لہیں کو سیر دریا کی خوش آتی ہے کسے یار فیر ساربان جگر کی طرف کھینچو پھر جھونک تسیر کا جھلکا زخمِ زان پہ بنا کر تسیر اگر بوسہ نہ دیا اس کا تو کیا اجڑا اسکا رواں نہی نہی کا اندیشہ کر کے لیلی پھر پھر سے آتا آؤ وہ اہل کائنات کی نہی غافل نہی غافل کا حق پہاں کی کھنکھریلے	تا آمد دیکھو کے اجاں نہ بخش قاتل کو ہم لب گور بجھتے ہیں لب سائل کو ناقہ حیران ہے کہ لیاؤں کہ چھوٹا دماغ اک اور دیار تہہ کا مل کو گر بھرا موتیوں کے تہہ کہ پائیل کو ناقہ دو کام ہیں کہ جا بگا طائر ل کو نیم ہسل نہ کر رہے آج کہیں جھنل کو چہن دیتا نہیں از بس کہ کسی عامل کو آگ میں پھر چھوٹا تاج کوئی غفل کو
--	--

نہ الا ساری عالم سے ہے غافل عالم جنت
نہ نیم دنیا کا روز و شب بقیہ جہنم کو

یہاں کے ہر شخص کو
یہاں کے ہر شخص کو
یہاں کے ہر شخص کو
یہاں کے ہر شخص کو

یہاں کے ہر شخص کو
یہاں کے ہر شخص کو
یہاں کے ہر شخص کو
یہاں کے ہر شخص کو

یہاں کے ہر شخص کو
یہاں کے ہر شخص کو
یہاں کے ہر شخص کو
یہاں کے ہر شخص کو

<p>چاند فتنہ میں دیکھو کہ قاتل سب سے پہلے جان لے لے چاند فتنہ میں دیکھو کہ قاتل سب سے پہلے جان لے لے</p>	<p>باز اس زمانہ میں قاتل سب سے پہلے جان لے لے باز اس زمانہ میں قاتل سب سے پہلے جان لے لے</p>	<p>چاند فتنہ میں دیکھو کہ قاتل سب سے پہلے جان لے لے چاند فتنہ میں دیکھو کہ قاتل سب سے پہلے جان لے لے</p>
<p>مٹ گئے ہیں گئے گئے روزا وہ سال کو زیبہ پائے کیا ہو کم صدہ افغان کو</p>	<p>آٹھ ریا میں اپنے خط گشت دست بخت خواہ کیس کا نامہ جو کو فوج کا</p>	<p>چاند فتنہ میں دیکھو کہ قاتل سب سے پہلے جان لے لے چاند فتنہ میں دیکھو کہ قاتل سب سے پہلے جان لے لے</p>
<p>قطع کرنا رشتہ الفت کا نما فل غریب کون ساتھ اپنے لگا کر کے اس جہاں کو</p>	<p>قطع کرنا رشتہ الفت کا نما فل غریب کون ساتھ اپنے لگا کر کے اس جہاں کو</p>	<p>چاند فتنہ میں دیکھو کہ قاتل سب سے پہلے جان لے لے چاند فتنہ میں دیکھو کہ قاتل سب سے پہلے جان لے لے</p>
<p>جائے قلم اگر گریں بر گ سمن نہو رکھ دو ہمیں دیوچین جو نہیں کھن نہو برسوں جہاں گزرا نسیم ہمیں نہو پیاسا ترے لہو کا تو اے کو کہن نہو چٹے مین کچھ بھی حاجت داہرین نہو وہ بات کیوں کہے جھون نہ خیم سینہ نامہ بھی تجھ کو بھیج دو اک آدھ لفظ</p>	<p>تسیر اسکی ناز کی عضو تن نہو عریان آٹھیں گے قبر سے آفر تو شکر نہو صیاد وان نہ کہ نفس بلبل اسیر نہو تیشے کے جو دہیں نکل آئی خزان نہو بے سی غیر نکلے ہو دریا دو گنگام نہو منصور کو جو دار پہ کھینچا بجا کیا نہو میں خ تو سینہ جاکل کیا اُسے پیر نہو از سبکہ صاف دل میں منظر ہو نہو اتنا بھی سادہ رو تو خوش آتا نہیں نہو</p>	<p>چاند فتنہ میں دیکھو کہ قاتل سب سے پہلے جان لے لے چاند فتنہ میں دیکھو کہ قاتل سب سے پہلے جان لے لے</p>

دیوان حافظ

۴۷

ایسا بھی نہ ہونے کی گواہی ہو
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہ زلف نہیں اگر شک فشان ہو
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم

جد بہ خشن بیان کھینچ کے لایا ہمو ہفتہ گرم ہیں کہ پاتا نہیں عتقا ہمو آج جنت میں ملاسا یہ طوبا ہمو موج ٹکون کی ہوئی سیلیک ہمو نظر آتا ہے ہر اک قطرے میں دیا ہمو نہیں سوا دم کیا کس لیے پیرا ہمو مر گئے پر بھی کیا عشق تے زور ہمو صورت نقش قدم چھوڑ کے تنہا ہمو اک نیار روز دکھاتا ہے تماشا ہمو دولت عشق سے نہ کچھ ہمو	کام تھا عالم امکان سے بھلا کیا ہمو ایک مدت تو تلاش میں یا رہیں ہم پیچ اور ترو کو چھین ہم نیٹھے میں شمع سان یاد دیا میں تو تے رتے دیکھتے ہیں جو کبھی دیدہ و شدہ ہیں دین کے کام کرنے لائق دنیا میں ہم تن پر داغ سے جل جہل کفر خاک ہوا ہمارا جاتے رہے دشت مظناک کیچ شبہ یا نہیں جو جہلک پھر کیا ہے اشک گوہر ہو اگر تخت جگر عیاوت
--	--

یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم

دیوان غافل
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم

خواہش جو ہو غافل نہ ہو حسرت کی آرزو ہے کہ نہ کچھ بھی تمنا ہو	مرغ دل عشاق کی خاطر نہ نشان جبکہ زری نادر
---	--

یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم
 یہاں بھی یہی ہے کہ ہر زخم

چند روز بعد از آنکه از آنجا که میخواستند رفتند
 در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند
 در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند
 در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند

<p>ایسا ندکونی خاطر عالم پیران ہو میں منتی دریاں رنگ سنگ بنادین اس باغ کے گل مد نظر اپنے نہیں منصون جو لکھون ایشم پدا کا خطین مرنگان کے خوش خار ہوں کیا گل یہ خاندنی میں جون غنچہ مرزا جسکو ملاو ہرگز رنگ رخ بار اگر ہوئے کوئی گل میں دینج جہاں میں کس گل کے ہو ہوں جہان ہر ہر ہر ہر ہر ہر ہر ہر ہر</p>	<p>جس کسی پیرم پچھیں کہ کسی نہ رواں ہو نشتر بھی لکھائیں قہ نہ خون سنگ روان ہو ہوتا تھا جہان گل خزان آن خزان ہو جو دائرہ حرف ہو چشم نگراں ہو ہو جاوہ جون گاہ اگر کوہ گراں ہو ہرگز نہ کرے بات اگر لاکہ زبان ہو بلس نہ کہی باغ میں ہر گرم فغان ہو کرنا مجھے دان فن جہاں لاکہ شان ہو جسطرح سے شعلہ دل خار میں بنان ہو</p>
---	---

در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند
 در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند
 در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند
 در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند

<p>دعوا سے فن شعر فریب ہے اسی کو چو کہنی کہ غافل ہمد کہ ہو ہمد دان ہو</p>	
<p>جو چہرے اس کے کون پر نہ سلاں کو پانوں پر رے کہیں غار نہ سلاں کو</p>	<p>یو انہ کرے شمر کا یو انہ کرے شمر کا</p>

در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند
 در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند
 در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند
 در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند

در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند
 در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند
 در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند
 در آنجا که میخواستند رفتند و در آنجا که میخواستند رفتند

کیون نہ جان لے کے لالہ کی تنگ
ہر صفحہ درخشاں بہار کی چین کی لونی
اندون تو نے نکالی جوئی طرز حندام
سمجھ کر تیرے میں سے شیخ و برہمن دون

زندگی کرنی پڑی جو اسی پیا کے ساتھ
ہم نفس ہی میں جو مرغ گرفتار کر ساتھ
جی کھینچے جلتے ہیں ظالم تری رفتار کو ساتھ
بت کو نسبت نہیں کچھ سنگ دریا کے ساتھ

محبو اولاد علی سے ہے محبت غافل
خضر ہوئے گام احیدر کرار کے ساتھ

ہم فقیروں کا سے گزرا آہ فاختہ
جل کے خاکستر ابھی ہو جاؤ آگ ان میں
چشم تر سے اپنی تیرا بکھ شمشاد کو
جامہ خاکستری سے تیرے یہ ثابت ہوا
جس پر سناہ تمام پوش کا سایہ پر
عشق خزانے بھی تو کھینچا ہوا در شریہ
مرغ بستانی کا اسکے سامنے دم بند ہوا

اپنی کو کو پر کب ہرگز نہ غرہ فاختہ
گر تر سے دل میں ہو خوش عشق زہرہ فاختہ
یاں دفت خشک پر چلتا ہوا آہ فاختہ
اپنی درویشی کا ہر تجھ کو بھو غرہ
باغ میں نہ در پور رشک
یاد ابرو میں اگر عرز
نمہ سخی میں مگر غافل

کیون نہ جان لے کے لالہ کی تنگ
ہر صفحہ درخشاں بہار کی چین کی لونی
اندون تو نے نکالی جوئی طرز حندام
سمجھ کر تیرے میں سے شیخ و برہمن دون

کیون نہ جان لے کے لالہ کی تنگ
ہر صفحہ درخشاں بہار کی چین کی لونی
اندون تو نے نکالی جوئی طرز حندام
سمجھ کر تیرے میں سے شیخ و برہمن دون

کیون نہ جان لے کے لالہ کی تنگ
ہر صفحہ درخشاں بہار کی چین کی لونی
اندون تو نے نکالی جوئی طرز حندام
سمجھ کر تیرے میں سے شیخ و برہمن دون

کیون نہ جان لے کے لالہ کی تنگ
ہر صفحہ درخشاں بہار کی چین کی لونی
اندون تو نے نکالی جوئی طرز حندام
سمجھ کر تیرے میں سے شیخ و برہمن دون

دیوان غافل
۷۶

کجی موصوفی کی کتاب
 کجی موصوفی کی کتاب
 کجی موصوفی کی کتاب
 کجی موصوفی کی کتاب

باندھ رکھے ہیں دل جس کے پیر دست پا تانہ کھلا بھیجیں بنیام زبانی شمعان دہم در در جست اور بھی بڑھتا گیا خاک و خونیں دہشت پا مار کیے وہ دیر تک آرزو میں جو ہم اغوشی کرتے ہو گئے عاشق حیران کا تیر کو کیا خازن لگئے قتل میں بھی میری کیا مرنے تھیں نظری	تنگ پاہوں کی نفوکی زنجیروں کے ماتھے بھینسا مردہ جو اپنا دم بھی تیر کے ماتھے جا پڑا ہوں کہ طبعی تیر کی تیر کے ماتھے داس قاتل آیا تو بھی بھڑک کے ماتھے گویا سے بارش کے اچ انہی کے ماتھے پینے کو دلا تو تھے تیر تیر کے ماتھے بھجھ گن گن کر گتا ہاؤ شمشیر کو ماتھے
---	--

ایسا سا سر دہ او غافل بقول مصنفی
 اندھ کے ایک تار زلف میں پیر کے ماتھے

مجھے کیا ایسی ہوئی تقدیر شہ آئندہ پڑے کے وہ حیران ہو کر شہ آئندہ کاشکے ملتی ہمیں تقدیر شہ آئندہ خون میرا ہو گا دامن گشت آئندہ	دلی چہرے پر شہ آئندہ زلف میں شہ آئندہ زلف میں شہ آئندہ زلف میں شہ آئندہ
--	--

کجی موصوفی کی کتاب
 کجی موصوفی کی کتاب
 کجی موصوفی کی کتاب
 کجی موصوفی کی کتاب

کام یہ اس قدر نہیں ہے کہ
 نام تو بار کی جگہ نہ ہو سکے
 زہر میں بھی اثر نہیں ہے کہ
 دہر اس صفا سے دندن ہے کہ
 دست سلک گر نہیں ہے کہ
 یاس زانو میں کی قدم ہیں
 کیس سے تشبیہ نہیں ہے کہ
 کجی موصوفی کی کتاب
 کجی موصوفی کی کتاب
 کجی موصوفی کی کتاب
 کجی موصوفی کی کتاب

کجی موصوفی کی کتاب
 کجی موصوفی کی کتاب
 کجی موصوفی کی کتاب
 کجی موصوفی کی کتاب

دین میں ہر چند سرفراز ہو جائے
 اسے لگایا گیا ہو یا نہ لگایا
 دین میں ہر چند سرفراز ہو جائے
 اسے لگایا گیا ہو یا نہ لگایا

<p>تو آگ سے نہ کبھی پھر رخ کیا پھر سے عدم کو جاڑ پوسے راہ سے جا ب پھر جو کو یار سے قاصد مر انتاب پھر تو حشر کو تہ ادھر روئے آفتاب پھر تو ضد سے میری فلک اور بھی ستاب پھر بغل میں رہے ہو تیشہ تیرا پھر مری محمد سے نہ نکلی شد تاب پھر جو پھر بھی جا کر کبھی دم شباب پھر نہ کوہ و دشت میں روتا ہوا حساب پھر جو تجھ سے دل ہر اے رشک تاب پھر یہ وہ گدائیں جو در سے دیوا ہزار رشک کہ دن تیری اوگلا پھر اسی کی آنکھوں میں صورت</p>	<p>مزا ہے جو مری طبع شکوہ جلتے ہیں جو کہ یہ غم آب و ان کو تو لب جو مرد سے طالب گزشتہ کے عجب کیا جو اٹھے جو یار کے خشار تیشہ سے نقاب شب وصال جو آہستہ جلتے کو کیے جو تیری چشم کا قاضی کو بھی شہارہ جو وہ آئے فاتحہ پڑھنے جو بعد مر کا بدل ہمارے ہوئے خزان گشت عمر کہیں تو دفن جو فراداد کہیں مجھوں چلو رگھی کے ہلائے تیرے چراغ دریا پر سوال شکے مر آپ ہیں جسے شوش وہ لالہ روپے گلگشت تلخ آیا ہے خیال جسکا کہ بیداری میں ہے ہر دم</p>
--	---

دین میں ہر چند سرفراز ہو جائے
 اسے لگایا گیا ہو یا نہ لگایا
 دین میں ہر چند سرفراز ہو جائے
 اسے لگایا گیا ہو یا نہ لگایا

دین میں ہر چند سرفراز ہو جائے
 اسے لگایا گیا ہو یا نہ لگایا
 دین میں ہر چند سرفراز ہو جائے
 اسے لگایا گیا ہو یا نہ لگایا

دین میں ہر چند سرفراز ہو جائے
 اسے لگایا گیا ہو یا نہ لگایا
 دین میں ہر چند سرفراز ہو جائے
 اسے لگایا گیا ہو یا نہ لگایا

کون تازی کی بدن پیکان است
که چهر تازی کی بدن پیکان است
خوننی کا سب بدن پیکان است
دو خال ب بین بدن پیکان است
لطافت بین بین بدن پیکان است
نایاب ن بین بدن پیکان است
دو تازی بین بدن پیکان است
زمین بدن پیکان است
گلستان بدن پیکان است
پوشان بدن پیکان است
گریبان بدن پیکان است
قبا بدن پیکان است

سولی کھڑی ہو جیسے گنہگار کے لیے
آگھونکڑو دیوین سے زار کر لیے
جلتی ہے شمع گرمی بازار کے لیے
میری لیے ہر یار تو میں یار کے لیے
راہیں کھلی ہوئی ہیں طلبگار کے لیے
کچھ مشغلہ ضرور ہے بیکار کے لیے
درکار ہے نقاب غم یار کے لیے
بوسے ہزار باتری رخسار کے لیے
گل اڑ کے آئے مرغ گرفتار کے لیے
مطلوب ہر جان طلبگار کے لیے

بے قدیار آنکھوں میں یوں سون رہا ہے
وہ بت ہو کہ آنکھ کی تپتی بنائیتے
دیکھا ہو جیسے حلقہ عشاق ترے گرد
جیسے تکلف من تو درمیان نہیں
رہو صبا یہ کب در گلزار بندہ ہو
دیوانہ پیر میں نگر و چاک کیا کرے
یار بھاری آنکھ کا پردہ پسند ہو
مرا ہوں میں تو حلقہ گیسو شکر سے
اللہ ری فیض عشق کہ باد صبا کے تھے
مجنون فکر کن و لیلیٰ کا قدرون

گوشانِ اعلیٰ ہے چرخِ فوجِ بھان ہے
گنبدِ باریکِ بادِ قفسِ تکریمِ خستہ
توسے گھرِ بھن فورسیدِ قیام ہے
چو آشورِ کم ہوسنے سے غفلت
ہمارے بے نشانی ہی نشان ہے
توسے وہ حسن کا جلوہ و جس سے

ان غافل
۶۰

نہیں جاکر پائندگان پر
خبر پہنچے کہ یہاں ہے
وہ آیا اس کے سامنے
دیکھ کر میں نے کہا
کہ تیرے ہی ہوتے ہیں

فلوت اسرارے خاص میں غافل کا ہر گز
پر وہ نہیں ہے محرم اسرار کے لیے

نہ وہ جوش و جوانی اب کہاں ہے نہ وہ نالہ نہ وہ شہ

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

شب بدانی کا مجھ کو کھنکھار لیسکہ روز وصال بھی ہے
 اگر ہے رنگ فشاہ منہ پر تو دل میں کچھ کچھ ملاں بھی ہے
 ہوسے ہیں جون خار شانہ لاغر بدن میں کچھ اپنے خال بھی ہے
 وہ گل تو زلفین بنار ماسے اسے ہمارا خیال بھی ہے
 ثبات کار جهان ہو کیونکر زانے کا ایک حال بھی ہے
 عروج ہے تو نزول بھی ہے کمال ہے تو زوال بھی ہے
 یقین یہ ہے کہ آجلی شب فلک نہ چھوڑے گا مجھ کو جیتا
 جو کشتان ہے شانہ منہ اسے تو تیغ برفت ہلاں بھی ہے
 نہ پوچھو جو کہ کہن پہ گزری سناہی ہو سیکا حال کا
 یہ سچ کہا ہے کہ عشق بازی نہیں ہو آسان حال بھی ہے
 کہ سر گیا ہے خیال تیرا کسان ہے اس شاخ یا سمن تو
 جو کہے دعویٰ ناز کی کر تھیں میں وہ تو نہال بھی ہے
 ایک کا زشتہ رو بھی جو اکبر جاتے خوبصورت

شب بدانی کا مجھ کو کھنکھار لیسکہ روز وصال بھی ہے
 اگر ہے رنگ فشاہ منہ پر تو دل میں کچھ کچھ ملاں بھی ہے
 ہوسے ہیں جون خار شانہ لاغر بدن میں کچھ اپنے خال بھی ہے
 وہ گل تو زلفین بنار ماسے اسے ہمارا خیال بھی ہے
 ثبات کار جهان ہو کیونکر زانے کا ایک حال بھی ہے
 عروج ہے تو نزول بھی ہے کمال ہے تو زوال بھی ہے
 یقین یہ ہے کہ آجلی شب فلک نہ چھوڑے گا مجھ کو جیتا
 جو کشتان ہے شانہ منہ اسے تو تیغ برفت ہلاں بھی ہے
 نہ پوچھو جو کہ کہن پہ گزری سناہی ہو سیکا حال کا
 یہ سچ کہا ہے کہ عشق بازی نہیں ہو آسان حال بھی ہے
 کہ سر گیا ہے خیال تیرا کسان ہے اس شاخ یا سمن تو
 جو کہے دعویٰ ناز کی کر تھیں میں وہ تو نہال بھی ہے
 ایک کا زشتہ رو بھی جو اکبر جاتے خوبصورت

شب بدانی کا مجھ کو کھنکھار لیسکہ روز وصال بھی ہے
 اگر ہے رنگ فشاہ منہ پر تو دل میں کچھ کچھ ملاں بھی ہے
 ہوسے ہیں جون خار شانہ لاغر بدن میں کچھ اپنے خال بھی ہے
 وہ گل تو زلفین بنار ماسے اسے ہمارا خیال بھی ہے
 ثبات کار جهان ہو کیونکر زانے کا ایک حال بھی ہے
 عروج ہے تو نزول بھی ہے کمال ہے تو زوال بھی ہے
 یقین یہ ہے کہ آجلی شب فلک نہ چھوڑے گا مجھ کو جیتا
 جو کشتان ہے شانہ منہ اسے تو تیغ برفت ہلاں بھی ہے
 نہ پوچھو جو کہ کہن پہ گزری سناہی ہو سیکا حال کا
 یہ سچ کہا ہے کہ عشق بازی نہیں ہو آسان حال بھی ہے
 کہ سر گیا ہے خیال تیرا کسان ہے اس شاخ یا سمن تو
 جو کہے دعویٰ ناز کی کر تھیں میں وہ تو نہال بھی ہے
 ایک کا زشتہ رو بھی جو اکبر جاتے خوبصورت

شب بدانی کا مجھ کو کھنکھار لیسکہ روز وصال بھی ہے	
اگر ہے رنگ فشاہ منہ پر تو دل میں کچھ کچھ ملاں بھی ہے	
ہوسے ہیں جون خار شانہ لاغر بدن میں کچھ اپنے خال بھی ہے	
وہ گل تو زلفین بنار ماسے اسے ہمارا خیال بھی ہے	
ثبات کار جهان ہو کیونکر زانے کا ایک حال بھی ہے	
عروج ہے تو نزول بھی ہے کمال ہے تو زوال بھی ہے	
یقین یہ ہے کہ آجلی شب فلک نہ چھوڑے گا مجھ کو جیتا	
جو کشتان ہے شانہ منہ اسے تو تیغ برفت ہلاں بھی ہے	
نہ پوچھو جو کہ کہن پہ گزری سناہی ہو سیکا حال کا	
یہ سچ کہا ہے کہ عشق بازی نہیں ہو آسان حال بھی ہے	
کہ سر گیا ہے خیال تیرا کسان ہے اس شاخ یا سمن تو	
جو کہے دعویٰ ناز کی کر تھیں میں وہ تو نہال بھی ہے	
ایک کا زشتہ رو بھی جو اکبر جاتے خوبصورت	

شب بدانی کا مجھ کو کھنکھار لیسکہ روز وصال بھی ہے
 اگر ہے رنگ فشاہ منہ پر تو دل میں کچھ کچھ ملاں بھی ہے
 ہوسے ہیں جون خار شانہ لاغر بدن میں کچھ اپنے خال بھی ہے
 وہ گل تو زلفین بنار ماسے اسے ہمارا خیال بھی ہے
 ثبات کار جهان ہو کیونکر زانے کا ایک حال بھی ہے
 عروج ہے تو نزول بھی ہے کمال ہے تو زوال بھی ہے
 یقین یہ ہے کہ آجلی شب فلک نہ چھوڑے گا مجھ کو جیتا
 جو کشتان ہے شانہ منہ اسے تو تیغ برفت ہلاں بھی ہے
 نہ پوچھو جو کہ کہن پہ گزری سناہی ہو سیکا حال کا
 یہ سچ کہا ہے کہ عشق بازی نہیں ہو آسان حال بھی ہے
 کہ سر گیا ہے خیال تیرا کسان ہے اس شاخ یا سمن تو
 جو کہے دعویٰ ناز کی کر تھیں میں وہ تو نہال بھی ہے
 ایک کا زشتہ رو بھی جو اکبر جاتے خوبصورت

گداسے ناچیز ہیں ہمارا خیال آتا ہے کب کہ اسکو
 جو کبر جاہ و جلال ہے تو غرور حسن و جمال ہی ہے
 نہ خواب و فکر کا ہر دھیان مجھ کو تنہا بد رنگی و ہوش ناصح
 خیال جانان میں محو ہوں میں بٹھے کچھ اپنا خیال بھی ہو
 قنادگی سے غبارہ کو ملی ہے اوج ہوا پہ جاگہ
 جو آپ کو جانے سب سے ناقص برابر اسکے کمال بھی ہو
 پھنسنے ہیں کتنے ہی طائر دل سجا کر نیو کیے سپرین میں
 غرض کہ ثابت ہوا یہ مجھ کو قبا بھی ہے اور جہاں بھی ہو
 مثال فور شید اسکے منہ پر نظر تھرتی نہیں ہر احلا
 ارہ اسکے اس سے اکھ کوئی کبھی اتنی مجال بھی ہو
 برنگ ماہی کسی نے مجھ کو کیا تھا چو رنگ کیا عدم میں
 جو زخم تھیرے بدن پر تو خلق میر احلا بھی ہے
 کہ اسے نظارہ باز ہوں میں جو پاس دکھائے دولت حسن

ذوالحجۃ

خداوند تعالیٰ کی تعریف و ثناء کے لئے جو کلمات لکھے گئے ہیں ان سے دعا ہے کہ یہ سب کلمات قبول ہو جائیں اور ہر ایک کو اپنی مرضی کے مطابق حاصل ہو سکے۔ آمین

اس سرگرمی میں ہر دم مقام رکھ رہا ہے اسکے لئے ہر چیز کا ہر کام چھوٹے سے بڑے تک ہر کام میں ہر شخص کو جان سکھایا آفتاب صبح جیسے روز ہوتا ہے خدا گر نہ اس کا سامنے گردن جھکا دوں کیوں کروں	کوئی بیٹھا جو کوئی پادر رکھا ہے تادہ ہے مثل آب آئینہ دریا کا اس تادہ ہے دست بستہ سامنہ شیخ و شایہ تادہ ہے کیا یہ اس کا خیمہ زرین طاب تادہ ہے قتل پر میری وہ سرگرم عقاب تادہ ہے
--	--

یہ وہی غافل ہے جو تھا کل ملک سناستین
آج کو اس در پہ با حال فراب تادہ ہے

نگاہ یار ہے جسے جے تقصیر میری ہے موقع ہر مری آنکھوں میں کیا یا ران فتنہ کا ترا دیوانہ جیسے آٹھ گیارہ دھڑکے تیری تلوار کا منہ ہے ہر جگہ چھری کا بسم تر کہیں گے لاٹھی اسے کہہ کر جان پر نہ جو ہر پار کی نیش کا لہجہ کا	کیسی کچھ نہیں جلتی جو جب تقدیر میری ہے جو نظر و نگاہ سے ہر ایک کی تھی میری ہے گوسے کی طرح ہو دھونڈتی زنجیر میری ہے بیاری آنکھ کا قاتل تھی میری ہے کہہ دیکے ہماری خاک انگیر میری ہے دربان پرانی اتک لذت تھی میری ہے
---	---

یہ وہی غافل ہے جو تھا کل ملک سناستین
آج کو اس در پہ با حال فراب تادہ ہے

کیا کہہ کر ہے جسے جے تقصیر میری ہے
موقع ہر مری آنکھوں میں کیا یا ران فتنہ کا
ترا دیوانہ جیسے آٹھ گیارہ دھڑکے
تیری تلوار کا منہ ہے ہر جگہ چھری کا
بسم تر کہیں گے لاٹھی اسے کہہ کر جان پر
نہ جو ہر پار کی نیش کا لہجہ کا

کیا کہہ کر ہے جسے جے تقصیر میری ہے
موقع ہر مری آنکھوں میں کیا یا ران فتنہ کا
ترا دیوانہ جیسے آٹھ گیارہ دھڑکے
تیری تلوار کا منہ ہے ہر جگہ چھری کا
بسم تر کہیں گے لاٹھی اسے کہہ کر جان پر
نہ جو ہر پار کی نیش کا لہجہ کا

[illegible]

گر حلقہ تبیج میں گون ہوگی کی

	<p>تینا نہ ہمیں اس میں گئے جان سے غافل جانیر نہ ہو عشق کے آزار سے کوئی</p>	
--	--	--

چمن کو یہ جان سے یہ کیا آتی ہے
ایک وہ بن نہیں آتا جو مرے مرقہ پر
کیکے پیغام زبانی جو جلاہو قاصد
عشق نے عالم میر میریت یا میر مجھے
کسے میں سنت نگار کی بونہی یار
جی میر آتا جو حواس میں پوچھو راجا
صبح کس طرح سے ہو گئی شب جو رفاق
کس طرح قافا ایک عالم کو ڈھونڈیں
چھوڑا تاہو وہ جب گھر میں کیا نکلو
یاو گیسو عین الجھتا ہوا شرم سے دل

فضل کی بجائی و عظام فرماں دی گئی
غور سے دیکھی ہے تو کیا کہان
بے کم و بیش ہے تو کیا کہان
تو ہے یہی کہان ہے تو کیا کہان
نامہ طے ہو کر جو یہاں ہے تو کیا کہان
قاصد شکستہ کی آغوش میں ہے تو کیا کہان
دام میں لوی دینے کو کیا کہان

ن غاف
۴۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

و اس کا کھانا کھانے کے لئے نہ تھا
 یہ کھانا کھانے کے لئے نہ تھا
 یہ کھانا کھانے کے لئے نہ تھا
 یہ کھانا کھانے کے لئے نہ تھا

ان کو کھانا کھانے کے لئے نہ تھا
 یہ کھانا کھانے کے لئے نہ تھا
 یہ کھانا کھانے کے لئے نہ تھا
 یہ کھانا کھانے کے لئے نہ تھا

سرگزشت و زحمان کا نہ پوچھو ماجرا آمد آمد ہے الٹی آج کس جو خوش کی وہ بگرہ پیٹھے ہیں جیسے آبی ہر جان پر دست پا کا خون ہیں ہر نہایت عشق نعت خوان سلیمان کی نہیں جگہ ہوس جلد کر جاتے ہیں عاشق بہرستی ہر جگہ معوج زن دریا جو ہر ہقدر تھا زمین دور کر تاجی جو خواب نہ کو عارض سے تو	جسکو ملے کان حجابیں نہ ہر فسانہ ہو مثل چشم قنطر جو دار میں نہ ہو ہم بیان کہیں میں روانہ از عشق قانہ ہو لنگے سرگنا زمین پر سجدہ شکر نہ ہو سور قانع کی طبع خرم نہ مجھے بکرا نہ ہو شمع روشن باد بان کشتی پروانہ ہو صکوت گلاب گردش میں ہے اک پیمانہ ہو کیا ریاض حسن میں نہ ہر بیگانہ ہو
--	--

داؤن اسے غافل سمجھ کر کہ قمار عشق میں
جان کی بازی خیران کیا بازی طفلانہ ہو

دور کو گنہ گنہ ہر خوش چہرہ چلا کر سے تکے جاؤ گا نہ کر نہ ہوس یا آتش فروز نہ مرا	آنکھ سی آنکھ نہ گنہ گنہ ہر گنہ گنہ سے اتھ آتی نہیں جو چیز گنہ قابو سے آگ کا شعلہ نکلتا ہر جوت ہوس
---	---

جاکو غش آئی گی باون کی تر سے ہوس
فلک بھی ریکہ دان غنیمت سے ہوس
باز اسے کا نہیں میں تری جنت ہوس
استدرا دیں میں سر قدون سے ہوس
مل گیا یل اس سلون کا جامہ سے ہوس
جیسے اطراف میں پوچھا تو تر شہر سے ہوس
روک آئے میں پچھلے دیئے نام سے ہوس
طریق زخم میں ہوتا ہے گنہ گنہ سے ہوس

یہ کھانا کھانے کے لئے نہ تھا
 یہ کھانا کھانے کے لئے نہ تھا
 یہ کھانا کھانے کے لئے نہ تھا
 یہ کھانا کھانے کے لئے نہ تھا

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

ایک پیر ایک کو فنیاست کی
تشریح دوری عین اودم سبک

١٠٠

19

روز حضرت است شب بخت است
 نیست فغان عشق نیکی پیغمبر
 بهر کار ایسان شکایت است
 بهر فلک برونه کیون و مان نه شکایت
 دم عینیت است زینت ای عارف
 سینه گلی شکایت زیارت
 بر کون و نون فغان است
 انفلک بهر دیده غم است
 که کیون تا آخر کای است
 که کیون تا آخر کای است

<p>چند گوی که کیلی ایسه جئون که کس آسپ کو هلاک نه کر آب دواسه کی فکرین شیارور جنمک کی چانایان کینون به</p>	<p>کافی برکت تیر شمس به مار پر دینر کو جو عیدت به اسپازیر گرد کلفت به یہ بھی اک تمہ شرافت به</p>
---	---

سچ کیا ہے کسی نے اس سے غافل
نہیں رہا سچ ہی ہزار نعمت ہے

چھٹ پہنچ ہی میں یار آفت ہے
 ایک دل چسپ لاکھ آفت ہے
 کر نہ غفلت میں تو بسر ہو
 مرگ پر کیا کسی کے روئیں ہم
 ناز و انداز یہ ہم ہی میں کن
 پڑا ہوا ہر نشان نگاہ
 کچھ بڑھا قدر تو پھر قیامت ہے
 دروہ ہم داغ ہے جرات ہے
 ایک دودم کی یہ جو ہمت ہے
 دل کے ماتم سے کسا و فرست ہے
 سمیٹے مانا وہ خوبصورت ہو
 گل میں کب ہر قدر زکات ہے
 کر لو رخصت کہ وقت رخصت ہے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

غزنی طرغ از ارک در است خشک
 جبهون انو بدین من کو فخر کی
 اء عذیب کی س کی بی بی سرگشت
 کنجی عذیب کی د ویت دین داد
 ابجی بوس و شر کو ان یاد از غن
 دیوان غافل
 40
 غافل کسی سے نکلا دھیر سے
 روف گشتن جو پوری بین شاد سے
 نوجی کو ان غافل کیا دے
 نوجی کو ان غافل کیا دے

غافل کی یہ طاقت کہ آنکھ اُٹھ کر نہ دیکھے
جب زہر نگاہ بست بے پیر سے نہ بچے

[illegible]

سب سے پہلے یہ کہنا چاہیے کہ یہ شعر
 میر تقی میر کی ہے اور ان کے
 شعر میں اس قدر لطافت ہے کہ
 ہر شعر میں ایک نیا عالم
 کھلتا ہے اور ہر لفظ
 اپنے مقام پر ہے اور
 ہر شعر میں ایک نیا
 عالم کھلتا ہے

تو آنکھیں کم نہیں ہیں یقین سے اُسے کیا دیکھے کوئی دہریہ سے گرا جو پھول اسکی آستین سے نہ اٹھے پھر زمین کا دُزین سے نہیں اگتا جو ہنرہ اُس میں سے ملا بھی رہے خزانہ تو زمین سے دھواں اُٹھا جو آتشیں سے سحر جب یار نے دھچکا دیں سے	حد لیتے ہیں اگر وہ روئے خندان رگ جان سے بھی جو نزدیک تر ہو گریبان میں رکھا رضوان نے لیکر رکھیں اسپر جو تیرا کوہ ملکین تر سے دل سوختہ ہیں دفن جس جا فلک کیا پاس رکھتا جو ناگین سرخ روشن پہ یہ زلفیں نہیں ہیں ستارے گم ہوئے خورشید نکلا
---	--

چمن میں کسے پردہ سرخ سے اٹھا جو سارے گل ہیں غافل یا سہیں سے
--

ہوا الماس پیدا اُس میں سے شب زرق مری آہ حزین سے حیا کا پردہ روئے شرکین سے	عرق چکا جان اسکی جبین سے دھیر دھیر گھل گئے زان خورشید کا چہرہ
---	---

یہ شعر میر تقی میر کی ہے
 اور ان کے شعر میں
 اس قدر لطافت ہے کہ
 ہر شعر میں ایک نیا
 عالم کھلتا ہے

یہ شعر میر تقی میر کی ہے
 اور ان کے شعر میں
 اس قدر لطافت ہے کہ
 ہر شعر میں ایک نیا
 عالم کھلتا ہے

یہ شعر میر تقی میر کی ہے
 اور ان کے شعر میں
 اس قدر لطافت ہے کہ
 ہر شعر میں ایک نیا
 عالم کھلتا ہے

[illegible]

چو کہتا تھا انا کجی اور انا مشوق ہم
 آفتاب شرمیں آنے نہ بیٹھا جائے گا
 سرگنے پر بھی ہر پیونق ہم افغوشی میں
 نماز مشوقی آئے کہتے ہیں سہی کے لیے
 آگ شاید خانہ دل کو گمادی آئے
 یاد میں چشم خمارین کی ترے جو دست ہیں
 گول بازو میں اگر اس کے ساتھ دھلے
 کون کیش حق و زریں زمین جسکے لیے
 بعد مردن حق کا رنگستان میں چھپے
 کھائے نہیں ملالت ہنستیر عشق میں

عمدہ میں اپنی قوم ہی کم نہیں ہو رہے
 بادہ کش فخر میں ایسے مایہ انگور سے
 وصل کی لذت آٹھ تہہ پریشاں گور سے
 اب تک آئی ہو وہ کہ اتنی ترانی طور سے
 جو نکلتا ہو دھول پر پرورانی باد سے
 قلم میں سار نہیں لیتے وہ دست حر سے
 ساعدہ میں بھی نہیں شو ہو یو بلور سے
 و ہچک چاتی جو اکثر ساغر سہو سے
 عشق جو چاک کسی کے ترگن غور سے
 کم نہیں سینہ ہمارا خانہ زلفور سے

وہ تو کہتا تھا انا کجی اور انا مشوق ہم
 آفتاب شرمیں آنے نہ بیٹھا جائے گا
 سرگنے پر بھی ہر پیونق ہم افغوشی میں
 نماز مشوقی آئے کہتے ہیں سہی کے لیے
 آگ شاید خانہ دل کو گمادی آئے
 یاد میں چشم خمارین کی ترے جو دست ہیں
 گول بازو میں اگر اس کے ساتھ دھلے
 کون کیش حق و زریں زمین جسکے لیے
 بعد مردن حق کا رنگستان میں چھپے
 کھائے نہیں ملالت ہنستیر عشق میں

چو کہتا تھا انا کجی اور انا مشوق ہم
 آفتاب شرمیں آنے نہ بیٹھا جائے گا
 سرگنے پر بھی ہر پیونق ہم افغوشی میں
 نماز مشوقی آئے کہتے ہیں سہی کے لیے
 آگ شاید خانہ دل کو گمادی آئے
 یاد میں چشم خمارین کی ترے جو دست ہیں
 گول بازو میں اگر اس کے ساتھ دھلے
 کون کیش حق و زریں زمین جسکے لیے
 بعد مردن حق کا رنگستان میں چھپے
 کھائے نہیں ملالت ہنستیر عشق میں

دیوان خاقل

۹۵

چو کہتا تھا انا کجی اور انا مشوق ہم
 آفتاب شرمیں آنے نہ بیٹھا جائے گا
 سرگنے پر بھی ہر پیونق ہم افغوشی میں
 نماز مشوقی آئے کہتے ہیں سہی کے لیے
 آگ شاید خانہ دل کو گمادی آئے
 یاد میں چشم خمارین کی ترے جو دست ہیں
 گول بازو میں اگر اس کے ساتھ دھلے
 کون کیش حق و زریں زمین جسکے لیے
 بعد مردن حق کا رنگستان میں چھپے
 کھائے نہیں ملالت ہنستیر عشق میں

حالی ناز بہان خاقل میں سے لوگ ہیں
 یہ نہیں وہ بار جو آئے ہر اک ہر دور سے
 شعلہ چہرے سے جو گزرتے ہر قسم سے
 باقی اس شعر سے

چو کہتا تھا انا کجی اور انا مشوق ہم
 آفتاب شرمیں آنے نہ بیٹھا جائے گا
 سرگنے پر بھی ہر پیونق ہم افغوشی میں
 نماز مشوقی آئے کہتے ہیں سہی کے لیے
 آگ شاید خانہ دل کو گمادی آئے
 یاد میں چشم خمارین کی ترے جو دست ہیں
 گول بازو میں اگر اس کے ساتھ دھلے
 کون کیش حق و زریں زمین جسکے لیے
 بعد مردن حق کا رنگستان میں چھپے
 کھائے نہیں ملالت ہنستیر عشق میں

نک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین
 ناک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین
 ناک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین
 ناک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین

<p>ملی ہے مری خاک ریک دان میں ہم اپنی ہین نازک مزاجی شو شاکی لگا پایا تھا کیوں ماتمہ دہن کو لکے موسے پر بھی تمنہ اُس گلی سے نہ ٹوا</p>	<p>موسے پر بھی جگو تری جتو سہنے گلہ کریے کیونکہ کہ وہ تند خو ہے اسی شرم سے عیب ہین ہر فرد ہے تہ خاک مرد مرا قبلہ رو ہے</p>
---	---

<p>تری یاد میں مست رہتا ہے غافل   نہ مطرب نہ ساقی نہ جام و سہو ہے</p>
--

<p>وہ غلام جب کوئی تازہ ستم ایجاد کرتا ہے سزا ہے دل لگانے کی جو وہ پیدا کرتا ہے میں جہ دامند ہوں ہر ایک کو یاد کرتا ہے میان عاشق و مشوق گیر گی جو کلچین بنا کر نقش شیریں کو کہن فرہ کہتا تھا ہر اک وقت ہر صیبت ہین خد کو یاد کرتا ہے</p>	<p>تو اپنی عاشقوں میں پہلے ہکوا کرتا ہے گنگارہ نکوا پر رحم کب جلا کرتا ہے جس کی طرح سارا قافا فریاد کرتا ہے نہیں گل ترنا بلبل تو پیدا کرتا ہے ہمارا تیشہ کار خانہ ہزارا کرتا ہے ہمارے خون جو رنگین قفس صیاد کرتا ہے</p>
---	--

نک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین
 ناک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین
 ناک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین
 ناک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین

نک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین
 ناک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین
 ناک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین
 ناک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین

نک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین
 ناک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین
 ناک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین
 ناک کا غلام خاں میرا ہی ہے نہ بے بین

عالمی شہرت میں جی برائی دانا صفت
 عالمی شہرت میں جی برائی دانا صفت
 عالمی شہرت میں جی برائی دانا صفت
 عالمی شہرت میں جی برائی دانا صفت
 عالمی شہرت میں جی برائی دانا صفت
 عالمی شہرت میں جی برائی دانا صفت
 عالمی شہرت میں جی برائی دانا صفت
 عالمی شہرت میں جی برائی دانا صفت
 عالمی شہرت میں جی برائی دانا صفت
 عالمی شہرت میں جی برائی دانا صفت

ابتدا ہی میں کھائی عشق نے کیا امتنا جل نہ جائے سنبھرت تیرا کس طرح تیشہ مارا سر پہ جبے مارنے نکلی صدا آپ تو جا کر ملی ہر عرش پر وار نہیں رُح کون دریا سے محبت کو اثر کتنا ہے پار کیونکہ اشد کی توقع ہو مل پڑا مردہ کو شمع سے دیتا پر نسبت تو جو رو یار کو	دلو گتے پی جو پھر پر مرنی سی جھاگنی جو گھٹا آئی وہ نگار و کامیاب برساگنی جان کا کچھ غم نہیں محنت یہ بیجاگنی اور پھر رگھاوتن کے ام میں الجھاگنی کشتی و سزا دہا فر کوہ سے نکلناگنی وہ کلی گل کی کہیں کھلتی ہی کھلاگنی کیا تری آنکھوں میں اور پڑا نہ چرہ جھاگنی
--	--

کون نہیں جانتا کی تو میری سوا
 کون نہیں جانتا کی تو میری سوا
 کون نہیں جانتا کی تو میری سوا
 کون نہیں جانتا کی تو میری سوا
 کون نہیں جانتا کی تو میری سوا
 کون نہیں جانتا کی تو میری سوا
 کون نہیں جانتا کی تو میری سوا
 کون نہیں جانتا کی تو میری سوا
 کون نہیں جانتا کی تو میری سوا
 کون نہیں جانتا کی تو میری سوا

عاشق کامل ہے غافل تجھ سا ہر جانی نہیں پھر نہیں بھرتی جدھر اس کی طبیعت آگنی	
گو لگی جھکی ہے اور پھر آنکھ پھرنی پھرتی میری گنگ زہر پر کھا کر شہ قہر میں ہم ہر جگہ وہ ہم وہ شہ مارو جھکنا یار کو کر کے پھرنی	تم جو یاں آؤ تو پھر جاؤ قضا آئی ہوتی آج دلیں جیسی تجو نہ پھرنی ہوتی یہ قہر کی ہوشا یاد گ بھر کاتی ہوتی کھو کر میکو اندر وہ لاش گر آئی ہوتی

آگ لگی کی کہیں میں ہو پھرنی پھرتی
 آگ لگی کی کہیں میں ہو پھرنی پھرتی
 آگ لگی کی کہیں میں ہو پھرنی پھرتی
 آگ لگی کی کہیں میں ہو پھرنی پھرتی
 آگ لگی کی کہیں میں ہو پھرنی پھرتی
 آگ لگی کی کہیں میں ہو پھرنی پھرتی
 آگ لگی کی کہیں میں ہو پھرنی پھرتی
 آگ لگی کی کہیں میں ہو پھرنی پھرتی
 آگ لگی کی کہیں میں ہو پھرنی پھرتی
 آگ لگی کی کہیں میں ہو پھرنی پھرتی

دلیں میں جیسی تجو نہ پھرنی ہوتی
 دلیں میں جیسی تجو نہ پھرنی ہوتی
 دلیں میں جیسی تجو نہ پھرنی ہوتی
 دلیں میں جیسی تجو نہ پھرنی ہوتی
 دلیں میں جیسی تجو نہ پھرنی ہوتی
 دلیں میں جیسی تجو نہ پھرنی ہوتی
 دلیں میں جیسی تجو نہ پھرنی ہوتی
 دلیں میں جیسی تجو نہ پھرنی ہوتی
 دلیں میں جیسی تجو نہ پھرنی ہوتی
 دلیں میں جیسی تجو نہ پھرنی ہوتی

[illegible]

فصل در بیان غافل و غافلانه
 غافل آنست که در کار خود غفلت کند و از کارهای خود بی خبر باشد و غافلانه آنست که در کار خود غفلت کند و از کارهای خود بی خبر باشد

عجب تو همیشه جوشته و تکرار کنی و مژگون	که هم صبحی تو برون کنی کسی ایامی شاملی کے
فنا ہے ہستی و ہی کا ناحق غم و اسے غافل خوشی ہو آدمی شے سے ایسے نقش و ناطل کے	
<p>جسکے دل پر ہوں لگے ناوک ہر گمان کہتے یاد میں اُس گل عارض کے اگر روئیں ہم پشت پا توڑ کے نکلا جو بیجا تلوون میں شور ندان میں ہر حرف خانہ زنجیر میں غل چشم تر کامری کیوں ساتھ نہیں دیا ہے شوق و حیا نہ دری کا خمیں غنچے کی طرح آہن تیغ کو گلو کے مرے قاتل نے ق آگے دو چار کر کے تاخت اوہ زنجی پر آب پیش کش میں تیرے چہرے پر چہرے امید برائی میری</p>	<p>قتل کہتے ہو گئے تم صبحی ہونا دان کہتے دائتہ شک سے پیرا ہوں گستاخ کہتے تیز اس شست کو میں خامیلاں کہتے اک مر مر تے ہی گھر گئے ویران کہتے اب کے پاس قہر میں یدہ گریاں کہتے رکھتے ہیں ہر گریاں ہر گریاں کہتے آج حد اوہ نہ دے میں پیکان کہتے ہدف تیرا ہو دیگ انسان کہتے جسکے ہر جادہ میں نہاں بیابان کہتے دل کے دل میں ہے حسرت ارمان کہتے</p>

فصل در بیان غافل و غافلانه
 غافل آنست که در کار خود غفلت کند و از کارهای خود بی خبر باشد و غافلانه آنست که در کار خود غفلت کند و از کارهای خود بی خبر باشد

فصل در بیان غافل و غافلانه
 غافل آنست که در کار خود غفلت کند و از کارهای خود بی خبر باشد و غافلانه آنست که در کار خود غفلت کند و از کارهای خود بی خبر باشد

فصل در بیان غافل و غافلانه
 غافل آنست که در کار خود غفلت کند و از کارهای خود بی خبر باشد و غافلانه آنست که در کار خود غفلت کند و از کارهای خود بی خبر باشد

اے اہل دیر خیار تو کہتے تھے ہم کوئی دم کی جو میں در بھی جہلت طبعی
 رہبہری جہد سیرہ کی نہ کی او غافل
 ورنہ مجھ کو کمر یار بوقت ملتی

جھک کر رخ پر نور کی دھجیں اگر تارے
 زمین کو بھی فلک سے ہم سر کج آج بھی
 نقاب شہ رخ نے گرفتیں بالایام ہٹا
 ہماری طرح یہ بھی کیا ترمی رات پہنچ
 چمک نشان کی اس فرج میں کہ اگر کیا ہو
 شب بخت میں اس کی توجہ نہیں آتی
 مٹی آلودہ لب میں چھپ سکیں کہ نہ تر ہو
 تیرے آگے فروغ حسن کیا بار و خوبان

مہرے داغ بدن چمکین کیوں پری میں او غافل
 کہ اکثر جھل لانے لگتے ہیں وقت سحر تارے

اے اہل دیر خیار تو کہتے تھے ہم کوئی دم کی جو میں در بھی جہلت طبعی
 رہبہری جہد سیرہ کی نہ کی او غافل
 ورنہ مجھ کو کمر یار بوقت ملتی

دیوان غافل
 ۱۰۲
 شریعت کا نقطہ نظر سے لکھا گیا ہے
 یہ کتاب بھی کوئی نیا کتبہ نہیں ہے
 یہ کتاب جو دل کو صاف کرتی ہے
 یہ کتاب جو دل کو صاف کرتی ہے
 یہ کتاب جو دل کو صاف کرتی ہے

اے اہل دیر خیار تو کہتے تھے ہم کوئی دم کی جو میں در بھی جہلت طبعی
 رہبہری جہد سیرہ کی نہ کی او غافل
 ورنہ مجھ کو کمر یار بوقت ملتی

[illegible]

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

فائل کی کاپی کے ساتھ
جس میں ایک اور کاپی ہے
جو اس کا جواب ہے

دیوان خاکی

دوسرا جانیں جو ہم نے ملک غلامی سے
 کئی قوموں کی زبانوں کی تشہیر سے
 دوسرے جانیں جو ہم نے ملک غلامی سے
 کئی قوموں کی زبانوں کی تشہیر سے

وہ نہ تھے ہم کہ جو قاتل کو پشیمان کرتے
 مرتے مر جاتے وہ اس کا نہ دریا کرتے
 ہمارا ہنس سے رنوجاک کر کیا کرتے
 طوفان قہر کا مئے مرغ خوش الحان کرتے
 دیر لگتی نہیں انسان سے جیون کرتے
 جمع کس طرح یہ دراق پریشان کرتے
 کشتی زنجیر تو ہم قہر بیاہان کرتے
 کس طرح ہمے غلش غار مہلان کرتے
 پر جہان جھانٹتے وہ ان سیرستان کرتے
 اب بھی آجاتے وہ اکدم کو تو ہسان کرتے

دوسرے جانیں جو ہم نے ملک غلامی سے
 کئی قوموں کی زبانوں کی تشہیر سے
 دوسرے جانیں جو ہم نے ملک غلامی سے
 کئی قوموں کی زبانوں کی تشہیر سے

۱۱۲
 دیوان غافل

قافلے واسے ٹھہرتے جو ذرا اسے غافل
 بیٹھا گر یہ سہ گور غریبان کرتے

چوٹے

آنت کو داجو قلابیخ دلمبر جو جا
 کثرت ذرے

دوسرے جانیں جو ہم نے ملک غلامی سے
 کئی قوموں کی زبانوں کی تشہیر سے
 دوسرے جانیں جو ہم نے ملک غلامی سے
 کئی قوموں کی زبانوں کی تشہیر سے

سب سے زیادہ شوق رکھتا ہوں
 کہ میں نے اپنے دل سے
 کیا ہے وہ سب کچھ
 جس سے دل میں
 درد ہو گیا ہے
 اور دل میں
 درد ہو گیا ہے

موند جاتا ہوں لی سے بھی دیکھ کر جلی کہ ان میں مانی ہو دل صد جاک کی اپنے بڑھاپا ربطا سیکھ لے نئے زالوں سے	قیامت ہو جو فرستے گا اور میں ماری کہ وہ سناؤ کہ قصہ میں نہ نہیں ماری آٹھارویں کیان کہ کالیان تیرے میں ماری
--	--

مفاہیم میں پر اس کے اگر عاشق تھا نازل چمن سے لگیا چمن چمن کچھ کوین سیر ماری
--

چمن عشرت بھی خوش فی نہیں صلا ہے آگئی پہلے ہی دل پر ناپیدی کی شکست ٹھنڈی ٹھنڈی سانس میں گراہ رہا ہوں قبر کی دیوانہ ولاغری بن کو چاہیے یار بن آج دیکھی سر کو جب میں گیا پھر نہ آئے تیرے تیرے میں نہ آئے زہر سے بچ رہا تھا چڑھان ہوا دل لپک لپک سے کھینچتی	یاد دلاتے ہیں تیری سانسوں نے مانگتا ہے بھی میں مٹی اگر دیا ہے یاد آتا ہے جو وصل دیکھ رہا ہے گارڈ کوئی میان جادہ ہوا ہے تیرے رخ سے لگے خار میں دیا ہے چھوٹے تیرے ایک ساعت بھی جوتا ہے گر نہ روزِ حشر کو خالق کرے پیدا ہے ولد ہی کرتا تھا یہ زنجیر کا کالا ہے
--	--

دل میں
 درد ہو گیا ہے
 اور دل میں
 درد ہو گیا ہے
 دل میں
 درد ہو گیا ہے
 دل میں
 درد ہو گیا ہے

۱۱۱
 دل میں
 درد ہو گیا ہے
 اور دل میں
 درد ہو گیا ہے
 دل میں
 درد ہو گیا ہے
 دل میں
 درد ہو گیا ہے

دل میں
 درد ہو گیا ہے
 اور دل میں
 درد ہو گیا ہے
 دل میں
 درد ہو گیا ہے
 دل میں
 درد ہو گیا ہے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

کتابخانه جامعہ اسلامیہ دارالعلوم دیوبند
 رقم کتاب: ۱۱۵
 تاریخ: ۱۳۰۲

<p>ہن چلی زلف کیں ہاتھ سے رکھتی تھی نہ دست پاتنج قیامت سے جو کاڑ تو خروپ سرگزشت شبہ عریان پر کمانی نہیں</p>	<p>جی اچھا ہوا تو کچھ بچھانے سے در بدر چھوڑے سوا اور ہاتھ سے چھٹا سے نیند آدھ گی نہ تھوڑے ہنساڑے</p>
<p>لطافت شمع زہان ہون کہ نول ہو غافل میں ہوں پروردانہ جسے کام ہو مل جائے</p>	
<p>بیابان محبت ہو گئے زناختہ شکل ہے ایسے کو تو یہ جذب عشق بخونگی لطف لیلی بجائے بادہ اس کو تو آتا ہوا سرحدین گلا کاڑو جو تھوڑے کوئی کس کو نہ مانگے سندر و ستارے ہی پھیلائے جو تیار ہو چلائے ایک چٹکاری نے نہ کیا اور کتھر وہ شہ کا کو آفت</p>	<p>وہ نہ کا ہو پروردگار کو نہ کی پہلی منزل ہو چلی آتی ہو یا فون پاؤں ہاتھ تو یہ مل جو ہمارا شہ دل جو کہ خلق مرغ نہ مل ہے نہ وہ قوت تیرا جو کچھ تو چھٹا قات ہے کیس جہنم گرفتار نہ در در کا سانہ ہمارا بے خاک و بادہ میں ہوا گشتاں جو تھوڑے کا نہیں لیا جا شیخ آس ہے بھی بیدار ہیں کہ کچھ کیجی مخلص</p>

۱۱۵
 دیوان غافل

زور دھس کا جلی نہیں دیکھا
 پاؤں چھلانے پر زمین کی زور دھس نکال
 حال دل کھنکھاتی جا رہی ہیں نہ چھٹا قات ہے
 صفحہ خطا بھر کی آداب سے نہ چھٹا قات ہے
 جبر دہن میں اس پر کار کھینچنا دوست بوج
 دست دیا ہم آرا کر نکال اگر داب سے
 لے کر داب سے لے کر داب سے لے کر داب سے

کتابخانہ جامعہ اسلامیہ دارالعلوم دیوبند
 رقم کتاب: ۱۱۵
 تاریخ: ۱۳۰۲

یہ کہتے ہیں کہ اگر ایک شخص کو ایک اور شخص سے کچھ کہنا ہو تو اسے اس کا حال پوچھنا چاہیے اور اس کے جواب میں اس کا حال بتانا چاہیے۔

نالہ آغاز محبت میں نہ ہو محال تک	تو مسافر کہتے ہیں کہ سفر ہوتا ہے
یاد آتی ہے مجھے آبِ دل کی شکست	تو شیشہ تو ہر گھر کے جگر ہوتا ہے

کون سی شب ہو وہ غیر از شبِ میل ہی مافیل	
شام سے جس کا کہ آغاز سحر ہوتا ہے	

خدا کا مضمون ہرے طفل سمجھتا ہے	مستی لفظ میں پوشیدہ مراد ہے
ہم دامنِ امید سے یہ حال ہمارا ہے	اشک آنکھ میں بھری فتنہ نیر ہے
ماہِ برج فلک سپر نہ کہنی کو کب ہو	ظلمت گور ہو یہ ایک سواشب ہے
کائنات کھاتی ہو نہالی ہی ہرین یا فیر	دھاریاں مار رہی ہو نہ ہو عقر ہے
گبریں گبرستان میں مسلمان ہوں میں	مرد و ارستہ ہوں نہ نہ مراد ہے
وہ بھی اک شہید بازی ملک میں فنی	اب کہاں ہیں کہاں کی کہاں ہے
صفت ہے جس کو شہید کہتے تھے تین	تقابل خاک نہیں کہشاک کا تاب ہے
اگرچہ میں ہوں مرنے والا	دشت آہو ورم خوردہ مراد ہے
گراں دروں کو	سبز باغ جنات و جہنم ہے

یہ کہتے ہیں کہ اگر ایک شخص کو ایک اور شخص سے کچھ کہنا ہو تو اسے اس کا حال پوچھنا چاہیے اور اس کے جواب میں اس کا حال بتانا چاہیے۔

دوستانِ مخلص

یہ کہتے ہیں کہ اگر ایک شخص کو ایک اور شخص سے کچھ کہنا ہو تو اسے اس کا حال پوچھنا چاہیے اور اس کے جواب میں اس کا حال بتانا چاہیے۔

یہ کہتے ہیں کہ اگر ایک شخص کو ایک اور شخص سے کچھ کہنا ہو تو اسے اس کا حال پوچھنا چاہیے اور اس کے جواب میں اس کا حال بتانا چاہیے۔

کے ہر ایک کلمہ میں ایک نیا عالم ہے
 جس کی ہر ایک بات میں ایک نیا عالم ہے
 جس کی ہر ایک بات میں ایک نیا عالم ہے
 جس کی ہر ایک بات میں ایک نیا عالم ہے

میت گئی جو جا بجاست نامہ کی عمر بڑی
 ہو چکا گیسو میں تیرے لیے تشہیر بھی
 جسکے ماتم میں ہو کر جان جوانی پیر بھی
 پانی پانی تو خجالت ہے جو ہے شہر بھی

دیکھیں بندھتی ہے چمن میں کسکے نالوں کی ہوا
 ناک کش بلبل بھی ہے اور غافل لگتی بھی

پابند گیسو سے سیر یار ہم ہوئے
 ہر طرح اسکی گرمی بازو ہم ہوئے
 بیگانہ دار اس چمنستان میں کی ہر
 آتی جو اس گلی میں ہوا درد دل فرو
 چھوٹے تمام عمر نہ زنجیر لفت سے
 ابکی نہ ایک نالہ رنگین ادا ہوا
 موسیٰ کی طرح مجھے نہ کرن ترانیاں
 دہستہ کس بلا میں گرفتار ہم ہوئے
 یوسف جو وہ ہوا تو خریدار ہم ہوئے
 ہرگز نہ اشنائے گل خار ہم ہوئے
 وار لہٹھائیں اور بھی بیچار ہم ہوئے
 دام بلا میں ایسے گرفتار ہم ہوئے
 شرمندہ تجھ سے بلبل بھی
 دیکھیں بینگے جو طائر

کے ہر ایک کلمہ میں ایک نیا عالم ہے
 جس کی ہر ایک بات میں ایک نیا عالم ہے
 جس کی ہر ایک بات میں ایک نیا عالم ہے
 جس کی ہر ایک بات میں ایک نیا عالم ہے

دیکھیں بندھتی ہے چمن میں کسکے نالوں کی ہوا
 ناک کش بلبل بھی ہے اور غافل لگتی بھی

کے ہر ایک کلمہ میں ایک نیا عالم ہے
 جس کی ہر ایک بات میں ایک نیا عالم ہے
 جس کی ہر ایک بات میں ایک نیا عالم ہے
 جس کی ہر ایک بات میں ایک نیا عالم ہے

کامیابی کے لئے جو کچھ کرنا پڑے گا وہ کرنا پڑے گا

چشم گریان جو بنا سا غم وے ساقی
جانکر غم وے بت مجھ سے ہو ہم صحبت
جن فقیر کی تو کل میں لہر ہوتی ہے
ہو بہت خام ابھی سلسلہ عشق میں جہ
قابل دید ہے یہ گر یہ مستانہ مرا
یاد آتا ہے کسی زلف میں نشانہ کرنا
دل گرفتہ تری وضعت میں بھی ٹیم میں بلبل
ابر مرزا کا بچہ لکادی جو جھری یار فقیر
لذتیں لیکتا تھا میں میں غم دوری میں

کب تماشا ہے چمن اسکو خوش آئے غافل
غافل سے غافل ار دین گئے ہیں جیسے پیکان سے

جس کی طرف سے	جس کی طرف سے
ایک طرف سے	ایک طرف سے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

دینا ہمارے دل میں کینا کیونکہ ہم نے اپنے دل میں کینا کر لیا ہے
 دل میں کینا کر لیا ہے کہ ہم نے اپنے دل میں کینا کر لیا ہے
 دل میں کینا کر لیا ہے کہ ہم نے اپنے دل میں کینا کر لیا ہے
 دل میں کینا کر لیا ہے کہ ہم نے اپنے دل میں کینا کر لیا ہے

دیر تر سے جو کسے متصل جاری ہوں ایک	کہ گیا ہر کچھ تو سرگوشی میں شیشہ جام سے
اب کمان ہمارے جو پیچھے لگا شراب	توڑے یاد ہم آغوشی میں شیشہ جام سے
نہر میں نکلتے گلے سو ہر جہیز قفل کی جدا	اے اگر تعلیم خاموشی میں شیشہ جام سے
اتھ تک اٹکی ساقی اور میری ایک	رہ گیا عاجز فروں کشی میں شیشہ جام سے

ناگمان دل پر ہمارے آگئی خافل شکست	
رات نگر یا جو مدہوشی میں شیشہ جام سے	

آئے ہیں تنگ ہم ستم روز گار سے	جائیں کمان نکل کے فلک کے ہوا سے
چلتے ہیں اتنے میں جو بھگداریا سے	دانت نہیں ہیں بڑوہ انجام کار سے
لینے ہر داد تجھ کو تے نصیرا سے	ایسے ہی گریہ سرنہ ٹپک کو ہمارے
چشم سیر کی ہتھ ہیں کٹر کین بن ہم	پائیں کین دغا نہ ہر کج شکار سے
گل دیکھتے ہی داغ خون شعل ہوا	حق میں ہر عز خان ہی بھلی تھی بہار سے
جو میرے پاک آبلہ تو مادہ بن بنا	کرنے کو شکوہ دست تو خار سے
مستم پر غبار خط ہر نہ دل پر ہے گروین	ہر صاف اسکا ظاہر

دینا ہمارے دل میں کینا کیونکہ ہم نے اپنے دل میں کینا کر لیا ہے
 دل میں کینا کر لیا ہے کہ ہم نے اپنے دل میں کینا کر لیا ہے
 دل میں کینا کر لیا ہے کہ ہم نے اپنے دل میں کینا کر لیا ہے
 دل میں کینا کر لیا ہے کہ ہم نے اپنے دل میں کینا کر لیا ہے

دیوان خافل
 ۱۲۲

دینا ہمارے دل میں کینا کیونکہ ہم نے اپنے دل میں کینا کر لیا ہے
 دل میں کینا کر لیا ہے کہ ہم نے اپنے دل میں کینا کر لیا ہے
 دل میں کینا کر لیا ہے کہ ہم نے اپنے دل میں کینا کر لیا ہے
 دل میں کینا کر لیا ہے کہ ہم نے اپنے دل میں کینا کر لیا ہے

میں نے کبھی نہ دیکھا تھا کہ ایک شخص ایسا ہو جس کا دل بھر جائے
 غم نہ ہو نہ دیکھا تھا کہ ایک شخص ایسا ہو جس کا دل بھر جائے
 غم نہ ہو نہ دیکھا تھا کہ ایک شخص ایسا ہو جس کا دل بھر جائے

اسے برق تیرا کیجیے کس طرح سے سامنا ہم دل جلو کی خاک اڑاؤ نہ اسے صبا ہو رنگ زرد و پناہ ارکشتہ عفران تکلیف نالہ مجھ کو نہ ہو ورنہ غنایب الفت چہن کہ اس سے بھی ہر تو چلے وقت بعد فنا بھی آرزو سے وصل یا زین ماہ تمام گھٹ کے بنا صوت ہلال صحران کوئی خاک اڑا تو ہر نجد کی	جاتی رہی تڑپ وہ دل بھر سے ہو گا جان سیاہ ہمارے غبار سے کچھ کم نہیں خج ان بھی ہماری بہار جل جائیگی ہری نفس شہ بار سے گل خار کے لہجہ گے دامان خا سے باہر رہیں گے ماتم ہمارے مزایا سے تشبیہ ہی جو مجھے ہوئے یار سے نکرار ہا ہو سر کو کوئی کوہ سا سے
--	---

میں نے کبھی نہ دیکھا تھا کہ ایک شخص ایسا ہو جس کا دل بھر جائے
 غم نہ ہو نہ دیکھا تھا کہ ایک شخص ایسا ہو جس کا دل بھر جائے
 غم نہ ہو نہ دیکھا تھا کہ ایک شخص ایسا ہو جس کا دل بھر جائے

غافل بہا آتی ہے ہے موسم جنوں بیٹھا ہے کیا تو اٹھ تو سہی کوے یار سے	
خداوند ایہ ابر تر ساری خاک پر ہے جو پھرتی بریدہ کو گر تار ہو جن خبر سے گاہ قاصد ہو سکو نہ کچھ شکوہ کہو سر سے	چنگیز پورین طاعت حق زلف ہنہر سے تائی چھ گردن گل نے سن ام نہمت ہمارا دان تک

میں نے کبھی نہ دیکھا تھا کہ ایک شخص ایسا ہو جس کا دل بھر جائے
 غم نہ ہو نہ دیکھا تھا کہ ایک شخص ایسا ہو جس کا دل بھر جائے
 غم نہ ہو نہ دیکھا تھا کہ ایک شخص ایسا ہو جس کا دل بھر جائے

میں نے کبھی نہ دیکھا تھا کہ ایک شخص ایسا ہو جس کا دل بھر جائے
 غم نہ ہو نہ دیکھا تھا کہ ایک شخص ایسا ہو جس کا دل بھر جائے
 غم نہ ہو نہ دیکھا تھا کہ ایک شخص ایسا ہو جس کا دل بھر جائے

۱۲۳
دیوان غافل

کی ستاروں کے ساتھ سنگت میں ہے
 چشم بباری سرخ و خوشنویس ہے
 کیونکہ میرزا ناصر اب اکثر تکیہ پر بیٹھتے
 رہتے نہ کوئی سہمی دیکھتا کہ درشن میں
 کتاب بیدیاک ہے یہ غفر و سفاک ترا
 جب بالآخر غفر و سفاک میں آئے
 ضابطہ کرتا ہوں لکھی ہوئی بال میں
 حرم کی ناکہ نشین کا طرفی مجھ سے
 کیسکا دیوانہ ہے پیر اور دھرمی
 دیوانہ کی تو میں ہوں اور میں ہوں

جب تو آتا ہوں بیان بر سرِ خاکِ تاج ہے
بادہ نوشی کو کب کھینچیں رنگِ تاج ہے
ایک ہی آدھ نشانہ پہ فخرِ کُتِ تاج ہے
صاف کرتے ہیں آئینہ پیرِ رنگِ تاج ہے
کھینچ کر تیغِ سیانِ وصفِ فخرِ تاج ہے
اب نہ آؤ گھاگرا کہ نہ رنگِ تاج ہے
نالہ کرتا ہوں تو صبا دہ رنگِ تاج ہے
تاو کرتا ہوں جو نالہ نہ رنگِ تاج ہے
پاسِ بانی کو ہر اک شیرِ رنگِ تاج ہے
دلفریبی کا بھی تھک کوئی نہ رنگِ تاج ہے

بہارِ کائنات میں شوقِ ہوا سے ماضی
کرتی تھی مجھے کہتا ہے تو نگاہِ تازہ

دور باقی اپنا حق کھینچ کر لے لے

2007

پوربائی اپنا حکم کسبہ لاکھ

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۲۵

طالع من اخترت یمن پر در است که
بوسه سیاهی بین چرخ و دایره
نیکو در این دو کوه افق نادر بسیار
گرم و جلالت آن کسیکه از پس طالع
جو گوئی ای طرح جودان طالع
کون یک سو کنی که کار او را
بر کند

این کتاب در سال ۱۳۰۴ قمری در شهر تهران
 در روز ۱۵ شعبان در منزلت مولف
 در شهر تهران در روز ۱۵ شعبان
 در شهر تهران در روز ۱۵ شعبان

کج نصیب کو نین کو یہ سب نصیب
 جس کا نامت مرد عالم غریبی آدم
 چہ بیدار و نالست بیدار و نالست
 کہ کائنات کو نرا وار و نالست
 جس کا نامت مرد عالم غریبی آدم
 چہ بیدار و نالست بیدار و نالست
 کہ کائنات کو نرا وار و نالست

نامت جو نین میں ہر جادو کا سیدھا پاک ہے بسکہ صحت سے دور او کی خوشیاں پاک ہے دھیر ہو لو نکا نہیں جو خوش فاش پاک ہے	دواع بر دل ہے اگر لالہ غم فرا دین آئے بلکی بھی اگر آئیں تو جھون لکے جاے یار بن چکو نظر آتا ہے ویرانہ چین
شمس و اردن سے بھی آگے بڑھ کر کہتی نہیں یہ سہمت و عمر غافل ہندو جالاک ہے	

پاک طینت میں محبت بھی ہماری پاک ہے خاکساری کر کہ آخر اکیدن تو خاک ہے کیا جابجہ میرا دیدہ نمناک ہے نظر کسی چشم ہلقہ فتراک ہے گردہ کھینچ تیغ تو اکدم میں جھگڑا پاک ہے جعفر شہیت ہوتا تھا ہی جالاک ہے تاک سے جیسے ہم عید ہے یادگار آشیانہ ہے	مدھی کی عیب گیری سے ہمیں کیا پاک ہے سرکش مانہ شعلہ ہندو راجی نہیں شرم آتی ہے جو اس کے یار کو بنگام جانب حیدر دم بھی جو نظر کرتی نہیں جان بلب کی گھر گزرتی ہے تب نہیں کس طرح سے پورچہ خورن باقی نہیں ساقی غم سے کہ نہیں دین سہی نہیں اور تو آنا رہیں اب گلستان میں نہیں
--	---

دیوان غافل
 ۱۶۶
 کہ کائنات کو نرا وار و نالست
 جس کا نامت مرد عالم غریبی آدم
 چہ بیدار و نالست بیدار و نالست
 کہ کائنات کو نرا وار و نالست

کہ کائنات کو نرا وار و نالست
 جس کا نامت مرد عالم غریبی آدم
 چہ بیدار و نالست بیدار و نالست
 کہ کائنات کو نرا وار و نالست

محمود خان سبزی میں ملازم ہوا دین پڑی سماجی زمین دیسا سے روزگار پر چل کر ایک دراصل پرست
 اور مالی فائدہ کی کمالک مطیع سے یہاں کیا اپنے والد ماجد کی زبان انی کا نشان یا مالک مطیع کو شستہ کی کمال
 تا صفت ہوا بہ سبب کم ہو جائے دیوان کے بہت عذر چھوٹا خان کے گھر سے مالک مطیع نے تلاش کرنے کا حکم دیا
 کارپردہ ازان مطیع نے بد وقت تمام جا بجا جستجو کر کے کلام واقع الام جمع کیا لطف سے دیوان عربیان فصاحت سے کیا
 بلاغت تو امان اس سے پہلے ہندو مطیع غشی نول کشور دیو سوم دودھ افشاری کے کھنکھن بھارتی غریب مطیع ہوا اور
 اسے مطیع غشی نول کشور واقع شہر کانپور میں بہر سیتی عا یجناب علی القاب غشی پرگ نرین صاحب جگر مالک مطیع
 دام اقبالہ تصنیف تمام و تنقیح والا کلام ہزاران خوش سادہ باہر ۹۹۹۹ بار اول جاب مطیع غشی اور دیو مطیع اور شہر
 والہ محمد رشید علی ذلک

قسطہ تاریخ طبع سابق تصنیف شاعر با جوس فروش حکیم مولوی نواب نیاز احمد خان صاحب
 متخلص بہ ہوش بریلوی شاگرد رشید میر لکھنوی

کھنکھن	نشی باوقار و دانا کا	روبرو آنکی عقل و دانش کے	عقل کل کا ہوتو نہ کہ بیجا
جو خنکھن میں مثل حاتم کے	جو کسی نے طلب کیا پایا	ہوش مرید و فیض سے لنگے	قطرے پر بھی ہے حکم دیا کا
نام آخر نول کشور ہوا	کسں باج ہو انکی مدح و ثنا	دل اہل نظر سے ہر گنگ	بھینچن ہنجار دل جو خنکھن کا
ہے وہ مطبوع طبع شاہ گدا	ورق صاف کی تجلی سے	جو کہ مطبوعہ بیان کا نسخہ ہے	نسخہ کیسا سے ہے وہ ہوا
انکا دیوان جبکہ طبع ہوا	دیکھا اسکو دل اٹھا تھافت	چھپ گیا ہر کلام غافل کا	

در بیان طبع و خلق

زناخل شیطانیان کیش	همان بزرگواران کشت مائل	پس سال تاریخ عاقل کلکم	رقم شده و محبت دیوان غافل
--------------------	-------------------------	------------------------	---------------------------

قطعات تاریخات طبع جدید دیوان نهاد			
-----------------------------------	--	--	--

از طبع و قواد سمخور کامل غشی بگو اندیال صاحب عاقل اینست طبع و وجود نامیده

بستان دیوان غافل در طبع و خلق	آنکه در هر مردمان کیش صایان	تاریخ نسبی عاقل از هر طریقی	که عجب دیوان غافل در کیش آید
-------------------------------	-----------------------------	-----------------------------	------------------------------

ایضا

ز عین عاقل کونر حال	یک در طبع شد دیوان غافل	گو عاقل بتاریخ نسبی	بسی دیوان غافل در طبع نهاد
---------------------	-------------------------	---------------------	----------------------------

وله

سخن نسبی گایه دیوان غافل یک دریا ہے	نظر آتا نہیں کوسن کھانا ہے
عیش خواص بحر کتاریخ اشاعت ہو	لکھو عاقل کہ بسن بیاست ہے

قطعه تاریخ طبع از سمخور بیان مع لانا محمد حامد علی خان عابد شاہ آقا

دیوان غافل کا تیل ہے	میں سب شمشیر پہنچیں گے تھک	جو تاندیمین نہ کرانے ہے	تو کھنکھ
----------------------	----------------------------	-------------------------	----------

٤٢١١٤ ١٩١٥

MUSLIM UNIVERSITY LIBRARY
ALIGARH.

This book is due on the date last stamped. An
over-due charge of one anna will be charged for
each day the book is kept over time. 12259

SAURCH 518

6211 E 1915

9/1/94

Date

No.

D

18

DATE

NO.

DATE

NO.

STOCKS